

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Origenes

Rothomagi, 1668

Tomvs Septimvs. Tunc miserunt Iudaei ab Hierosolymis Sacerdotes, & Levitas, vt interrogarent eum, Tu qui es? & confessus est, & non negavit, & confessus est, Non sum ego ille Christus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-19358

primum observantes, duas legationes fieri ad Baptistam, alteram à Hierosolymis à Iudæis mittentibus Sacerdotes, & Levitas, ut interrogarent eum, Tu quis es? alteram à Phariseis mittentibus, atque præterfactam responsonem Sacerdotibus, & Levitis, dubia moventibus. Observa ergo, quomodo propter personam sacratam, & leviticam, cum mansuetudine, atque discendi aviditate dicuntur ea verba: Tu quis es? & illud: Quid ergo Helias es tu? & ad hæc: Quis es? ut responsum demissis, qui miserunt nos: Quid dicis de te ipso? Neque enim quicquam præterfactum, temerarium ve inest in horum interrogatione, sed omnia convenientia veris Dei cultoribus. Cum contra qui missi fuerant à Phariseis, Levitis alioqui & Sacerdotibus, minime anxie disquirentibus ea quæ dicta fuerant, vocibus veluti contumeliosis, & inhumanioribus cum Baptista agunt, per illud: Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Helias, neque ille Prophetas? Et fere non intelligere volentes, veluti prædicti Levita, & Sacerdotes, hi mittunt, sed prohibere volentes à baptizando. Cum fortassis existimarent ad nullum alium pertinere baptizare, quàm ad Christum, vel ad Heliam, vel ad Prophetam. Iam qui accurate scripturam legere voluerit, diligentiam is adhibeat oportet, observare necessarium cum sit, quæ dicuntur, à quibus, & quando dicuntur: ut per totos sanctos libros inveniamus personis apte tributum sermonem.

TOMVS SEPTIMVS.

Tunc miserunt Iudæi ab Hierosolymis Sacerdotes, & Levitas, ut interrogarent eum, Tu quis es? & confessus est, & non negavit, & confessus est, Non sum ego ille Christus.

QVos mittere legatos ad Iohannem Iudæi debebant, & vnde, nisi eos, qui præcellere existimabantur, & à Hierosolymorum loco super omnem terram bonam celebrato, ubi templum erat Dei? Iohannem itaque tanto cum honore interrogant. De Christo vero nihil tale Iudæos fecisse scriptum est. Sed quod Iudæi erga Iohannem faciunt, isthuc Iohannes erga Christum fecit, per suos discipulos interrogans: Tu es, qui venturus es, an alium expectamus? Et Iohannes quidem ad eos, qui venerant, confessus cum fuisset, & non negasset subinde illud: Ego vox clamantis in deserto, enunciat: Christus vero, tanquam qui maius

Math. 11.3

ἄριστον ἐπιτηρήσαντες ὅτι δύο ἀποστολαὶ γίνονται πρὸς τὸν βαπτιστῆν, μία μὲν ἀπὸ ἱεροσολύμων ἑστὶ ἰουδαίων πεμπόντων ἱερεῖς καὶ λευίτας, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτὸν· σὺ τίς εἶ; ἐπέτα δὲ φαρισαίων ἀποσταλλόντων, καὶ πρὸς τὴν ἡγεμονίην ἀπέκρισιν τοῖς ἱερέσιν καὶ λευίταις ἐπαπεργάσαν· ἀδελφοὶ τῶντων πᾶς καὶ ὁ ἱερατικὸν καὶ λευιτικὸν κληρονομία ἐστὶ μὲν ἡμετέρας λευιτικῆς καὶ φαρισαϊκῆς, τὸ· σὺ τίς εἶ; καὶ τὸ· τί εἶπες, σὺ ἡλίας εἶ; καὶ τὸ· ὁ προσφθιτὸς ἀρεῖ εἶ σὺ; καὶ ἐπεὶ τῆστις, τίς εἶ; ἵνα ἀπέκρισιν δίδωμι τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς, πὶ λέγεις πρὸς σαυτὸν, ἐστὶν γὰρ ἀθανάτος ἐστὶν ὁ θεὸς ἐν τῇ τέλει ἐστὶ πᾶσι, ἀλλὰ πᾶσι ἀρμόσιον ἀκριβοῦς ἀναπέμπει τῶν· οἱ δὲ ἀπὸ τῆς φαρισαϊκῆς ἀποσταλλόμενοι, ἐστὶν περὶ εὐραγαθῶν πρὸς τὰ εἰρημῶνα τῆς λευιτικῆς καὶ ἱερατικῆς, οἰοῦντο ὕβριστικῶς καὶ ἀπειθεῖς ἀποστρέφειν τὴν βαπτιστῆν φωνῆς ἀπὸ τῆ· πὶ εἶπω βαπτιστῆς, εἰ σὺ εἶπες εἶ ὁ χριστός, ἐστὶν ἡλίας, ἐστὶν ὁ προσφθιτὸς; καὶ ἡμετέρας ἐμαυτῶν βυζανθίων, ὡς οἱ προσφθιτῶν ἱερεῖς ἐ λευιτικῆς ἀποσταλλόντων, ἀλλὰ κωλύσαι ἀπὸ τῆ βαπτιστῆν, ἵνα οὐκ ἔσται ἐστὶν ἐπεὶ ἔρχον τυχερῶν ὁ βαπτιστῆν ἢ χριστός, καὶ ἡλίας, καὶ τῶ προσφθιτῶ· καὶ πᾶσι τῶν ἐπιτηρήσαντων τὸν ἀκριβοῦς ἐπιτηρήσαντων τῇ γραφῇ ποιήσαντων, τῆς ἀναπέμπει ὅτις τὰ κληρονομία ἑστὶ πᾶσι, καὶ πᾶσι λέγεται, ἵνα ἀκριβοῦς ὁ τοῖς προσφθιτῶν ἀρμόσιον πρὸς πᾶσι λέγουσιν λόγους ἐδὲ ὁλων τῆς ἀρίων βιβλίων· τότε ἀπέστειλαν οἱ ἰουδαῖοι δὲ ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ λευίτας, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτὸν, σὺ τίς εἶ; καὶ ἀπολόγηται, καὶ εἶπω ἱερατικῆς, καὶ ἀπολόγηται, ὅτι ἐγὼ ἔκ εἰμι ὁ χριστός· καὶ πᾶσι ἐγὼ πρὸς πᾶσι πεπεμφθῆναι πρὸς τὸν ἰωάννην ἀπὸ ἰουδαίων, καὶ πᾶσι, ἢ τῶν ἀναπέμπειν νενομισμένους καὶ ἐκλογίαν θεοῦ ἀπὸ τῆς ἡγεμονίης πρὸς πᾶσι πᾶσι κληρονομίαν γὰρ ἀθανάτου πᾶσι ἱεροσολύμων, ἵνα ὁ γὰρ ἡμετέρας ἰωάννης μὲν εἶπω καὶ πᾶσι πᾶσι πᾶσι πᾶσι· πρὸς χριστὸν δὲ ἐδὲν εἶπω τὸν ἀναπέμπειν ἡμετέρας ἰουδαίων, ἀλλὰ ὡς πρὸς ἰωάννην πᾶσι, τῶν ἰωάννης πρὸς χριστὸν ἀπὸ τῆς ἰδίων μαθητῶν πᾶσι πᾶσι πᾶσι· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἐπεὶ πρὸς πᾶσι πᾶσι; καὶ ἰωάννης αὐτὸς πρὸς τῶν ἐκ κληρονομίας ἀπολόγηται καὶ μὴ ἀρνησάμενος ὅτι ἐστὶν πᾶσι· ἐγὼ φωνῆ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἀποφάνεται· χριστός δὲ τῶν ἀποκρισιν ποιῆσαι, ὡς τεῖνονιον quam Iohannes haberet, ref-

teimonium quam Iohannes haberet, ref-

μείζονα τῶν μάρτυράν ἰωάννην ἔχον λόγους
 καὶ ἔργους φάσκων· περιβόητος ἀπαγγελ-
 λατο ἰωάννην ἀελπίτη καὶ ἀκύνετο, τυ-
 φλοὶ δόξαβλήτους, χωλοὶ περπατοῦν, λεπτοὶ
 καθαρὲζοῦνται, κωφοὶ ἀκούουσι, πᾶσι βί-
 αβηλοῦνται, περὶ ὧν ἀνεμύστερον, οὐκ ἐ-
 δόκοντες, ἐν τοῖς οἰκείοις ἀγαλλοῦνται τόποις·
 ἰσως δ' αὖτε οὐκ ἀλόγως πρὸς ἐπισημῶν π' ἄποτι ἡβ-
 ἰερέων καὶ λαβίτῃν πτωχολογῶν ἰωάννης, ἔχ-
 ῃ αὐτὸς εἶναι ὁ χειρὸς, ἀλλὰ, οὐκ τίς εἶ, ἀπο-
 κρίνεσθαι ὁ βασιλεὺς, ἔχ' ὅσῃ ἰχθυὸς περὶ τὸ
 οὐκ τίς εἶ; ἔγω φωνή βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἀλλ'
 ὅσῃ οἰκείας αὐτὸ ἐλάττω εἶ ἢ ἐπερὶ ἡμεῖς, οὐ
 εἶ ὁ χειρὸς; ἡμεῖς γὰρ περὶ τὸ· οὐκ εἶ ὁ χει-
 ρὸς, τὸ· ἐγὼ ἔκ' εἰμι ὁ χειρὸς· περὶ ἡ τὸ·
 οὐκ τίς εἶ; τὸ· ἐγὼ φωνή βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·
 λικτεῖν δὲ περὶ τῶν ὅσῃ, ὡς εἰκός, ἕως ἀπο-
 τῆς πύθιας π' ἀλλοθῆς ἡβ' ἰερέων καὶ λαβίτῃν,
 ἐμφανισθέντων μὲν ἁπλοῦς ἁπλοῦς μῆ-
 πῶν εἶναι βασιλεῶν χειρὸς; γινώσκοντες δὲ ὄνο-
 μάσαι τῶν ἁπλοῦν τῶν μὴ δικῶν ἡβ' ἁπλοῦς
 φυλακτοῦνται· ὅσῃ βίβλος ἁπλοῦν τῶν πᾶσι
 ἁπλοῦνται αὐτῶν περὶ τὸν ἀπλοῦντα ἁπλοῦν
 τῶν ἀπλοῦνται, εἰδ' ὅσῃ ἁπλοῦνται ὁ ἁπλοῦς
 ὁ, οὐκ εἶναι χειρὸς, περὶ πᾶσι τῶν ἀπλοῦνται·
 δικῶν ἡ ὁ ἁπλοῦν τῶν αὐτῶν ἁπλοῦνται ἡ
 δικῶν ἐρώτησις, καὶ ἐπὶ ἡ πᾶσι ἐπὶ τῶν καὶ
 δικῶν τῶν πᾶσι ἐπισημῶν μὲν τῶν καὶ χεί-
 ρων αὐτῶν πᾶσι μὲν ἡβ' ἁπλοῦνται
 ἁπλοῦν, ἀποφανισθέντων τῶν ἰωάννην ὡς οὐκ εἶναι ὁ
 χειρὸς, ἐρώτησθαι, π' οὐκ οὐ ἡβ' εἶ; καὶ εἶ-
 πῶν, ἔκ' εἰμι· ὁ πᾶσι εἶ αὐτὸς εἶναι ὁ ἀπλοῦν-
 τῶν βίβλος ἁπλοῦνται, ὁ ἀπλοῦνται ὁ, ἡ,
 ἐκείνῃ ἐρωτῶντες ἰδικῶν ὄνομα ἐπισημῶν ὁπλοῦν
 μῶν αὐτῶν εἶπῶν, φασι, τίς εἶ; ἵνα ἀπο-
 κρίνην δῶν τῶν πᾶσι ἡμεῖς· π' λέγει
 περὶ σαυτῶ; πᾶσι δικῶν, αὐτῶ μὲν οὐκ
 εἶ, ἀπλοῦνται ἐπισημῶν τῶν ἰσραὴλ πᾶσι σαυ-
 τῶν ἀπλοῦνται, ὅσῃ ἡ ἁπλοῦνται οὐκ ἰσραὴλ
 διὰ τῶν τῶν ἡμεῖς διδάξον, ἵνα ἔχωμεν ἀπαγγελ-
 λαί τῶν ἡμεῖς διὰ τῶν πᾶσι περὶ σαυ-
 τῶν δὲ καὶ τῶν ἐπισημῶν ἡβ' ἀπλοῦνται ἀπλοῦν-
 τῶν, ὅπ' ὁ χειρὸς τῶν χειρὸς ὁπλοῦνται ἕσται
 νε τῶν λαόν, ἡδὴ πᾶσι ἐπισημῶν περὶ τῶν ἡβ'
 ὁ ἀπλοῦν τῶν ἡμεῖς τῶν ἡβ' καὶ ὁπλοῦνται ἀπλοῦν-
 τῶν μὲν τῶν ἀπλοῦνται τῶν ἀπλοῦνται·
 διὰ τῶν, ὡς εἰκός, ἡβ' ἁπλοῦνται καὶ νομικῶν
 ἡβ' ἐπισημῶν, ἀπλοῦνται τῶν ἁπλοῦνται ἀπλοῦν-
 τῶν αὐτῶν τῶν ἁπλοῦνται, ἡδὴ ἀπλοῦνται ἀπλοῦν-
 τῶν τῶν ἀπλοῦνται, οὐκ ἐπίσημῶν πᾶσι ὡς ὁ

A
 ponfionem facit sermonibus, & operi-
 bus dicens: Ite & renunciate Iohanni, que
 auditis, & videtis: ceci visum recipiunt, *Matth. 11.*
 claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi
 audiunt, pauperes letum accipiunt euangeliij
 nuncium; de quibus commodius, Deo
 dante, in suis disputabimus locis. For-
 tasse autem non sine causa quis instaret,
 cur tandem Sacerdotibus, & Levitis in-
 terrogantibus Iohannem, non, si ipse esset
 Christus, sed, Tu quis es? responderet Ba-
 ptista non id, quod par erat ad illud, Tu
 quis es? Ego vox clamantis in deserto,
 sed quod apte dictum fuisset, si interro-
 gassent, Tu es Christus? conveniebat enim
 ad illud, Es tu ille Christus? illud, Ego
 non sum Christus, ad illud vero, Tu quis
 es? Ego vox clamantis in deserto. Di-
 cendum vero ad hoc, quod ex interro-
 gatione videbat Iohannes (ut probabile
 erat) timiditatem Levitarum, & Sacer-
 dotum præferentium quidem suspicio-
 nem opinionis, num forte is, qui bap-
 tizat, esset Christus, sed apertius illud no-
 minare, ne viderentur petulantes, caven-
 tium. Vnde iure, ut in primis omnem
 ipsorum suspensionem tolleret, quam de
 seipso falsam habebant, deinde sic osten-
 deret veritatem, ante omnia enunciat
 illud, Non sum ego Christus. Declarat
 autem tale quiddam suspicatos eos fuisse
 secunda, atque etiam tertia interrogatio.
 Heliam enim cum venturum sperarent,
 atque plurimi facerent, eum esse suspi-
 cantes honore ipsi Christo proximum, at-
 que secundum, enunciant Iohanne se
 non esse Christum, interrogant, Quid
 ergo Helias es tu? & dixit, Non sum: ter-
 tio num ipse esset ille Propheta scire vol-
 unt; quo respondente, Non, cum non
 amplius possent dicere privatim nomen
 alicuius, qui ad se accessurus speraretur,
 inquirunt, Quis es? ut responsum de-
 mus his, qui miserunt nos? quid dicis de
 teipso? hoc innuentes: Hæc quidem non
 es, quæ Israël futura expectantur, qua-
 lis autem sis, qui baptizas, nescimus:
 quare isthuc nos doceto; ut possimus re-
 nunciare his, qui hanc ob causam nos ad
 te miserunt. Rursus vero etiam hoc his,
 quæ proposita sunt, proximum adde-
 mus; videlicet quod tempus adventus
 Christi commoverat populum: quod
 quidem tempus iam aliquo modo insta-
 bat circa annos, qui erant ab ortu Iesu, &
 paulo superius vsque ad demonstrationem
 prædicationis. Quæ circa Scribis, & legis
 peritis, ut probabile erat, iam expectan-
 tibus eum, qui sperabatur, quia tempus
 illius è divinis scripturis collegerant, tu-
 multuatus est Theudas non parvâ multi-
 tudine congregata, tanquam, opinor, *Matth. 23.*

Christus esset, & post illum Iudas Galilaeus in diebus professionis. Consentaneum ergo est, cum Christi adventus ferventius expectaretur, divulgareturque, Iudaeos ab Hierosolymis Sacerdotes, & Levitas misisse ad Ioannem, per illum, Tu quis es? discere volentes, num fateatur seipsum esse Christum: Et interrogaverunt eum, Quid ergo, Helias es tu? Et dicit, Non sum. Verum enimvero quis audiens Iesum dicentem de Ioanne: si vultis accipere, ipse est Helias, qui venturus est, non quaesiturus sit, quonam pacto ad interrogantes: Helias es tu? dicat Ioannes: Non sum; atque etiam quomodo opus sit intelligere Ioannem esse Heliam venturum, juxta id, quod a Malachia est dictum, sic habens: Et ecce ego mitto vobis Heliam Thesbiten, antequam veniat dies domini magna, & manifesta, qui restituet cor patris erga filium, & cor hominis erga proximum suum, ne veniam, & percussiam terram funditus. Quin Angeli oratio ad Zachariam stantis a dextris altaris incensum, quem ipse etiam Zacharias conspexit, simile quiddam his, quae dixit Malachias, per haec verba ostendit: Et uxor tua Elisabeth pariet tibi filium: & vocabis nomen eius, Ioannes: & post pauca: Ipse praecedet coram ipso cum spiritu, & virtute Heliae, ut conuertat corda patrum ad filios, & contumaces ad prudentiam iustorum, ut praepararet domino populum instructum. Ad primum igitur aliquis dicit Ioannem ignorasse seipsum esse Heliam: & fortassis hac ratione usuri sunt, qui favent opinioni eorum, qui ponunt [μεταστροφισμῶν, hoc est,] transcorporationem: perinde quasi anima subinde induat corpora, profus immemor anteaeciae vita. Sed & hi ipsi dicuntur sunt aliquos ex Iudaeis huic dogmati assentientes de Servatore dixisse eum fortassis unum quempiam esse ex Prophetis, qui refurtescisset non ex veteribus monumentis, sed ab ortu. Qui fieri enim poterat, ut palam cum innotuisset Mariam ipsius esse matrem, putareturque Ioseph faber illi pater esse, exsultarent eum unum quendam ex Prophetis exsistere a mortuis resuscitatum & Quinetiam illo testimonio E

Αριστος, ὄψα, σωμαζαγών, καὶ μετ' ἐκείνου Ἰούδας ὁ γαλιλαῖος ἐν ταῖς τῆς ἀποστασίας ἡμέραις· εἰκὸς οὖν διετύχων τῆς χειρὸς ἐπιδημίας τοῦ δικαιοῦ καὶ λαλιῶντος, ἰουδαῖοι δὲ πρὸ ἱεροσολύμων τὰς ἱερεῖς καὶ λεβίτας πέμπουσι πρὸς τὸν ἰωάννην, ἀφ' οὗ τὰ· σὺ τίς εἶ; καὶ αὐτὸν βουλομένοι εἰ αὐτὸς χριστὸς εἶναι ἐμολογήσει· καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν, τί οὖν, σὺ ἡλίας εἶ; καὶ λέγει, ἄρα εἰμι· τίς οὖν ἐν ὑπόστασι τῆς ἀκρίτου ἰουδῶν λέγοντος πρὸς ἰωάννην, εἰ ἐπέλεπεν δέξασθαι, αὐτὸς ὅτι ἡλίας ὁ μέλλων ἐρχομαι, πᾶς πρὸς τὰς ἐρωτῶντας τὸ· σὺ ἡλίας εἶ; λέγει δὲ ἰωάννης, ἄρα εἰμι, πᾶς ὅτι ἐνοήσαυ δὲ τὸν ἰωάννην αὐτὸν εἶναι ἡλίαν τὸν μέλλοντα ἐρχομαι καὶ τὸ εἰρηδῶν πρὸς τὸν μαλαχίαν ὅτι οὗτος ἐρχεται καὶ ἰδὲ ἐν τῷ ἀποστόλῳ ὁ μὲν ἡλίαν τὸν προσβῆναι, ὅτι ἐλθὲν ἡμέραν κενεῖ τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφορὰν, ἐς ἀποκαταστάσει καρδίαν πατρὸς πρὸς υἱόν, καὶ καρδίαν ἀδελφῶν πρὸς τὸν πλησίον αὐτῶν, καὶ ἡλίαν καὶ παρῶν τὴν γῆν ἀφ' ἧν καὶ τὸ τὸ σφραγίσθαι τὴν Ζαχαρίαν ἀφ' ἧς κενεῖ ἐξ ἧσδε, ἐκ δεξιῶν τῆς θυσιαστηρίου θυμιάματος λόγος πρὸς τὸν Ζαχαρίαν, ἀφ' ἀπλησίον ἢ ἐμφανῆ τῆς ἰσοπείας καὶ μαλαχίαν εἰρηδῶν ἀφ' οὗ τῶν· καὶ ἡ γυνὴ οὗ ἐλισσάσθαι ἡμῶν ὅτι οὐ σοι, καὶ καλίστης ὄνομα αὐτῷ ἰωάννην. καὶ μετ' ὀλίγα· αὐτὸς παρεθέσθαι ἐνώπιον αὐτῶν ἐν πρῶτῃ καὶ δευτέρῃ ἡλίαν, ὅτι ἐπίσταται καρδίαν πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθήσας ἐν φρονήσει δικαίων, ἐπιμαρτυροῦντας κατὰ κριτικὰς ἀποδείξεις· πρὸς δὲ τὸ πρῶτον ὁ μὲν πρὸς ὅτι ἐαυτὸν ἠρώσας ἡλίαν οὐκ εἶναι, καὶ τὰχα τὴν τοῦ χριστοῦ οἱ ἐκ τῶν τῶν πρὸς μεταστροφισμῶν πρὸς αὐτὸν λόγῳ, ὡς τῆς ψυχῆς μεταστροφισμῶν σάματι, καὶ ὁ πόρτος μεμνημένος τῆς ἀσπέρων βίωσι· οἱ δ' αὐτοὶ βδοῖ ἐξοὶ καὶ πρὸς τῆς ἰουδαίων τὸ δόγμα πτωχευτικῶν πρὸς αὐτὸν ἐπιπέσας εἰρηκίαι, ὡς εἶπε εἰ τις εἶναι τῆς ἀρχαίων πρὸς τῆς ἀσπέρων οὐκ ἀπὸ τῆς μεμνημένων, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἡμῶν σίας· πᾶς γὰρ ἐδύνατο ἀφ' ὧν δεικνυμένης τῆς μήτρος αὐτῆς μεμνημένῳ ἀποκαταστάσει πατρὸς αὐτῆς τὴν γῆν ἰσοπείαν τῆς τέκνοισι, τομῆν ἕνα πρὸς τῆς ἀσπέρων αὐτῶν τὴν γῆν ἕνα ἐρηγῆται δὲ τῆς νεκρῶν; καὶ τὸ· ἐκ αἰνίαν πᾶσιν τῶν ἑλενάσασιν, ἀγαγεμαμένη ἐπὶ τῆς ἡμῶν οἱ αὐτοὶ χριστοῦ τὸν πεφρονήσασιν πρὸς τῆς ἀπαταλῆς ἀποκαταστάσεως ἀπὸ τῆς ἀσπέρων λῆναι εἰς ἀνάστα πρὸς ἰουδαίων πρὸς τὸ δόγμα· ἐπεὶ δὲ τις ἐκ κηποιστικῶν ἐπὶ πρὸς μεταστροφισμῶν ἀποκαταστάσεως ὡς λόγῳ, καὶ πρὸς αὐτὸν τὸ πρὸς ψυχῆν ἰουδαίων ἡλίας

Matth. 11.
24.
Mal. 4, 5, 6.
Luc. 11, 17.
Gen. 7, 4.

ἡλίας
709

ἡλίας ποτὶ ζαρηνίαν τὰ προφητικὰ λόγια
 τὰ ἀγγέλῳ χεῖρας, ψυχὴν ἥλιος μὴ ὀνομα-
 σάμενος ἐπὶ τῆς ἰουδαίας ἡμετέρας, ἀλλὰ πνεῦμα
 καὶ δυνάμιν ἀφ' οὗ καὶ ἄλλοι προφητεύοντες ἐνά-
 ρητον αὐτῶ ἐν πνεύματι, καὶ δυνάμει ἡλίου, ἐπι-
 στρέψαι καρδίαν πατέρων ἐπὶ τέκνα, ἀφ' ἧς με-
 εἰὼν διωκόμενος ἀποδηξάναι γραφῶν, ἕπεσον
 ὃ δὲ πνεῦμα τῆς ψυχῆς, καὶ πῶς ὀνομαζο-
 μένην δυνάμιν τῆ πνεύματος καὶ τῆς ψυχῆς,
 πᾶσι αὖ ἐκείνοις ἐκείνην εὐχρηστέα τὰ
 πολλά, ἵνα μὴ πᾶσι ἐν λόγον ἀειπαύου- B
 μιν. ὁμοιωθήσεται ὃ ἐπὶ τῆ προφήτου πνεύ-
 * 2. 74 ρῶν δὲ ἀφ' ἧς δυνάμιν πνεύματος, * πῶ-
 πνεῦμα ἄριστον ἐπιβύσθη ἐπὶ σε, καὶ δυνά-
 μεις ἐλπίσιν ὑποκαταστήσιν σε. πνεῦμα δὲ ἐπὶ ἐν τοῖς
 πνεύματι πνεύματα, ἅτι διδουμένη ἀδελ-
 ῆσθαι, οἷον ἐκείνων ὀνομαζομένη κτημα-
 τα, τὸ πνεῦμα πνεύματι πνεύματι ἀπο-
 πάσθη, καὶ τὸ ἀγαπήσθαι ὃ πνεῦμα ἡλίου
 ἐπὶ ἡλιουαί. ἕτοι γὰρ ἐδὲν ἀποποι, φησὶν,
 ἐστὶν ἐν ἰουδαίᾳ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει ἡ-
 λίου ἐπιστρέψαι καρδίαν πατέρων ἐπὶ τέκνα,
 ἀφ' ἧς τὸ πνεῦμα ἡλίου λέγουσιν ἐν μέλλου-
 τὰ ἐρχεσθαι, εἰς ἀποδηξίαν ἡ τέκνα ἐξ ἰσραὴλ
 αὐτῶ λόγια, εἰ ὃ πνεῦμα ἡλίου οἰκειωθῆις τοῖς
 ἀγγέλοις ἀπὸν ἡλίου, ἕτοις ὀνομαζόμενος εἰς ἀ-
 θεοτάμ, καὶ εἰς ἰσραὴλ, καὶ εἰς ἰακώβ, πόσα πλέον
 ὃ ἄριστον πνεῦμα εἰκειωθῆν τοῖς πνεύματι πνεύ-
 μα αὐτῶ χρηματίζεσιν οἷον πνεῦμα, ἢ ἡ εἰς
 πνεῦμα ἡλίου, καὶ πνεῦμα ἰσραὴλ, λεγόμενον ὃ
 πνεῦμα; ὁ αὐτὸς πνεῦμα ὀνομαζόμενος εἰς ἡλίου
 δυνάμει μὴ τὸ πνεῦμα ἡλίου ὡς πνεῦμα
 εἰς ἐν ἰουδαίᾳ ἀναστήσεται ἐκ νεκρῶν ἠπαύσθαι,
 κατὰ τὸ πνεῦμα ἡλίου ἡλίου, καὶ ἐπὶ ὁμοιω-
 ρασιμῶν αὐτῶν ἐνα ἡλίου πνεύματι τὸ ἡλίου,
 δυνάμει ἡ, πνεῦμα δὲ τὸ τοῦ αὐτῶν ἡλίου
 πνεύματι εἰς ἐνα, πνεῦμα, καὶ ἡλίου ἡλίου, καὶ
 καὶ τὸ ἀριστὸν αὐτῶ ἐν λεγόμενον πατέρα, καὶ
 πῶς ἐπὶ μίσησιν, ὡς δὲ τὸ αὐτῶν ἀπὸν ἡλίου
 μπεύλων ἐκείνων. καὶ πνεῦμα δὲ ἐν ἡμετέρας τε
 πᾶσι τῆς ἀναστασίας ἀπομύθουσαι ὁ ἐκ κλη-
 σιαστικός χαίμενος ἐκείνων πνεύματι καὶ ὁ θεός
 ἀπὸν ἐπὶ αὐτῶ ἀβελ, ὃν ἀπέκτισε καὶν,
 τῆς ἀναστασίας καὶ ἐπὶ ἡμετέρας χαίμενος. ἐ-
 νος ὃ πνεῦμα δὲ πνεῦμα ἀπομύθουσαι ἑτέρας πα-
 τῆρ ἐν ἡμετέρας ἀπομύθουσαι μετὰ πνεύματι πνεύ-
 μα ἡλίου εἰς ἡλίου μὴ τὰ εἰρημίας καὶ ἀπομύθου-
 σθαι λόγια πνεῦμα εἰς ἐν ἰουδαίᾳ ἡλίου ἐν ἡλίου
 ἡλίου ἐρχομένη, ἀπομύθουσαι ὃ πνεῦμα τῆς ἡλίου καὶ ἡλίου ὃ, ἐκ εἰμὴ, σοφιστῶν
 ὃ βυλόμενος τῆς ἐρωτησίας αὐτῶν. καὶ γὰρ τῆτο ἡδὲ ἡλίου ἢ πνεῦμα ἡλίου ἡλίου πνεῦμα

Pars II.

A aliquando Heliam fuisse, prædicta oratio-
 ne Angeli usus est, qui non nominave-
 rit Helix animam in ortu Iohannis, sed spi-
 ritum, & virtutem, per hac verba : *Et ipse*
præcedet cum spiritu, & virtute Helix, ut cor-
da patrum ad filios convertat, infinitis Scri-
pturarum locis ostendere valens, aliud esse
spiritum, & id quod nominatur virtus
spiritus, aliud esse animam: de quibus tem-
pestivum non est nunc multa in medium
afferre, ne in immensum orationem pro-
trahamus. Quocirca ad ostendum vir-
tutem spiritus differre [ab anima,] con-
tentus erit [Ecclésiasticus] in præsentia
 illo testimonio : *Et virtus Altissimi obum-*
brabit tibi. Ad ostendum vero eos spi-
 ritus, qui sunt in Prophetis (ut qui illis à
 Deo donati sint) veluti illorum mancipia
 esse, eo utetur : *Spiritus Prophetarum Pro-*
 phetis subijciunt, & illo : *Requievit spiritus He-*
 liæ super Heliseum. Isto enim modo nihil
 absurdi erit, inquiet, ut Iohannes conver-
 tens in spiritu, & virtute Helix corda pa-
 tris ad filios, dicatur propter hunc spi-
 ritum, Helias, qui venturus est, ad quorum
 confirmationem etiam hæc ratione utetur:
 Si uniuerfom Deus familiaris factus fan-
 ctis, Deus ipsorum fit, sic nominatus
 Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Ia-
 cob, quanto magis Spiritus sanctus fami-
 liaris factus Prophetis, Spiritus ipsorum
 haberi poterit, ut hunc in modum Spiritus
 dicatur, Spiritus Helix, & Spiritus Esaiæ?
 Dicetque hic ipse Ecclésiasticus, potuisse
 quidem eos qui suspicati fuissent [unum,
 solumque] Prophetarum esse. Iesum è mor-
 tuis resuscitatum, decipi, tum ex prædi-
 cto dogmate, tum ex suspitione, quòd ipse
 unus ex Prophetis esset, sed præter-
 quam quod existimarent eum unum ex
 Prophetis esse, atq; ex monumentis resus-
 citatum fuisse, labi eos etiam, & falsa opi-
 nari potuisse, ignorando quifnam pater
 ipfius diceretur, & quenam eius esset ma-
 ter. Ad illud etiam, quod est in Genesi de
 voce Resurrectionis, occurret Ecclésiasti-
 cus utens eo testimonio : *Resuscitavit mihi*
femen aliud Deus pro Abel, quem interfecit
Cain, voce Resurrectionis posita, etiam de
 nativitate. Proinde hic ad primam dubi-
 tationem alio modo, quam is, qui suspicia-
 tur transcorporationem, respondens
 dicet: per ea quidem, quæ nuper probata
 sunt, Iohannem ratione quadam Heliam
 esse venturum, respondisse vero Sacerdoti-
 bus ac Levitis, Non sum, coniectantem
 interrogationis ipsorum voluntatem. Nec
 enim intendebat hæc inquisitio prima

Luc. 1. 35
 1 Cor. 14. 32.
 4 Reg. 2. 15.

Gen. 4 25

Iohanni facta à Sacerdotibus, & Levitis, ut discerent, an idem spiritus in utroque esset; sed an Iohannes esset ille ipse Helias, qui assumptus fuerat, nunc apprensus iuxta Iudæorum expectationem absque ortu, quem fortasse etiam ignorabant, qui missi fuerunt ab Hierosolymis, ad quam interrogationem merito responderet, Non sum, neque enim Helias ille sursum receptus altera verat corpus, dictus Ioannes. At contra primus ille, cuius sensum propositum hinc astrui, immorans in examinatione dictionis, dicit ad alterum minime consequens esse Zachariæ tanti sacerdotis filium in senectute utrisque genitum parentibus, præter omnem humanam expectationem, ignorari à tot Iudæis, qui erant Hierosolymæ, & ab ijs, qui missi fuerunt ab ipsis Levitis, & Sacerdotibus nescientibus ipsum natum fuisse, & maxime

testificante Luca timorem ingruisse super vicinos eorum, nempe Zachariæ, & Elisabethæ, & quod in tota montana Iudææ divulgabantur omnia verba hæc; quod si ortus Iohannis ex Zachariâ non ignorabatur, miserantque Iudæi ab Hierosolymis per Levitas, & Sacerdotes interrogaturi, Helias es tu? perspicuum esse, hoc eos dixisse, verum putantes esse dogma de transcorporatione: [quod] ceu patrum esset ipsum, & non alienum ab arcana doctrina, quæ apud ipsos traditur: adderet etiam hanc ob causam Iohannem dicere, non sum Helias, quod ignoraret, quodnam vitæ genus ante transgressisset. His igitur non contemnendam probabilitatem habentibus, rursus Ecclesiasticus dubitabit contra illum priorem, an illius Propheta sit, qui à spiritu illuminatur, qui ab Esaia prophetatur, qui à tali, tantoque Angelo, priusquam nasceretur, prædicitur pariendus, qui ex plenitudine Christi accepit, qui gratiam talem; ac tantam participavit, qui intellexit veritatem per Iesum Christum factam fuisse, qui talia ac tanta de Deo, ac de eius Unigenito illo, qui ad finem patris est, enarravit, metiri, atque etiam habilitate, non agnoscentem quoderat. Oportebat enim de rebus obscurioribus assensionem inhibere, neque concedendo, neque tollendo propositionem. Quomodo autem rationi consentaneum non erat, si multorum tum temporis dogma hoc fuisset, ut dubitaret Iohannes de seipso, nisi quando anima sua in Helia fuerit? Quin ad historiam provocabit Ecclesiasticus illum priorem auditurum ab his, qui se scire profitentur, quæ apud Hebræos arcana sunt, [& vulgare sit nefas,] num dogma ali-

ιωάννη δὲ πνεῦμα ἐν ἀμφοτέροις ἐτύχηεν, ἀλλ' εἰ ὁ ἰσὼδόντος αὐτοῦ ἠλίας ὁ ἀγαλλυφθὴς, νῦν ἐπιφανὸς ἔμελλεν εἶναι ὁ ἀγαλλυφθὴς, καὶ εἰς ἡμέρας, ἢν πάρα καὶ ἡγήσαντο οἱ ἀπὸ ἱεροσολύμων ἀποσταλέντες πρὸς αὐτὸν εἰδέμενος ἀποκρίνεται τοῦ· ἄκ' εἰμι· ἐπεὶ ἠλίας ὁ ἀγαλλυφθὴς ἀμείβεται σάμα ἐληλίδει ὁ ἰσὼδόντος ὄνομα ζῳὸς· ὁ δὲ πρὸς τοῦθ' ἐπὶ τὸν πρῶτον κελευθὸν διαμύθη μετασχηματῶσιν ἐβύβαν κατασκαλέξασθαι, πρὸς ὄφρα τρέψω τὴν βραχύναν τῆς λέξεως ἐπὶ πρὸς τὸν διδόντων ἐπὶ εἰς ἀκρόατον δὲν τολικὴν ἰερέως Ζαχαρίας ἦν ἐπὶ γήρα γαζυμῶρον ἀμφοτέροις γινώσκοντι παρὰ αὐτῶν ἀποστῆναι πρὸς ἡμετέρας ἀποσταλῆναι πρὸς τὸν ἰσὼδόντων ἐν ἱεροσολύμοις ἰσὼδόντων, καὶ τὸν μετασχηματῶσιν αὐτῶν ἀμείβεται ἠλίας, ἐπεὶ γινώσκοντι δὲ γαζυμῶσαι αὐτῶν, καὶ μέγιστα λησῶ μὲν τυρέντος ὁ πρὸς ἠλίας ἐπὶ πρῶτον πρόβος τῆς περιουσιαίας αὐτοῦ, ὅθεν δὲ ὅτι ἐν Ζαχαρίας καὶ τῶν ἐλισάβη, καὶ ἐν ὅλη τῇ ὀρφῇ τῆς ἰσὼδόντων ἀγαλλυφθὴς πῶτα παρὰ ἡμετέρας αὐτῶν· εἰ δὲ εἰς ἡμετέρας ἢ καὶ Ζαχαρίας ἡμέρας ἰσὼδόντων, ἐπιμυθῶν ὁ οἱ ἀπὸ ἱεροσολύμων ἰσὼδοὶ ἀπὸ τῆς ἀμείβεται καὶ ἰερέων πεδύσαντο τῶν· σὺ ἠλίας εἰ; ὅθεν δὲ τὸ τῆς ἠλίας δὲ πρὸς μετασχηματῶσιν ὄνομα οὐδὲμοι ἐπὶ ἀληθὲς, ἀνὰ πάσαις τυρέντος, καὶ εἰς ἀλλότριον τῆς ἐν ἀποστόλις διδασκαλίας ἀμείβεται· ἀπὸ τῆς ἠλίας· ἔκ' εἰμι ἠλίας, ὁ ἰσὼδόντος, ἐπεὶ ἀγαλλυφθὴς ἴδιον ἀποστῆναι εἰς· τῶν δὲ εἰς ἀγαλλυφθόντων πρῶτον ἡμετέρας ἐχόντων, πάλιν ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἀπορίσει πρὸς τὸν ἀποστῆναι, εἰ καὶ ἐν ἀποστῆναι ἐπὶ αὐτῶν πρῶτον πνεύματος φωτισμῶρον, καὶ αὐτῶν ἰσὼδόντων πεδύσαντο, αὐτῶν τῶν τολικῶν τῶν ἀμείβεται, αὐτῶν ἡμετέρας, τολικῶν ἀγαλλυφθόντων, εἰς τὸν πληρώματος πρῶτον εἰληφῶτα, καὶ εἰς τῶν τολικῶν μετασχηματῶσαι τὸν ἀληθεὶ ὄνομα ἰσὼδόντων γαζυμῶσαι νενοκῶτα, πρὸς δεῦ καὶ τὸ μονοχῶς τῶ εἰς δὲν κἀλλῶν τῶ πατὴρς διηγοῦσαντο τὰ ἰσὼδόντων, ὁ ἀμείβεται, καὶ ὅσα ἢν εἰς ἐγκῶτα καὶν ἐπιμυθῶν· ἐχον γὰρ πρὸς τῆς ἀδιλοτέρων ἐπέχον, ὁμοροῦσιν, καὶ μὴ τε πῶσαι, μὴτε ἀμείβεται πρὸς ἀμείβεται πῶσαι, εἰς ἢν ἐπῶσαι, εἰ πολλῶν τῶν ὄνομα ἐπῶσαι, ἐπιμυθῶν ἐν ἰσὼδόντων πρὸς αὐτῶν, μὴποτε ἢ αὐτῶν αὐτῶν εἰς ἠλίας ἢν καὶ ἐπὶ τὸ ἰσὼδόντων ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἀποστῆναι ἐπῶσαι ὅθεν ἀποστῆναι πεδύσαντο ἀπὸ τῆς ἀμείβεται ὁ ἀμείβεται ἐπιμυθῶν, εἰ τοῦτῶν τὸ ὄνομα ἐπῶσαι πρὸς αὐτοῦ· ἰαν

Luc. 1. 67

ἄν μὴδαμῶς φησίν τι τῶ ἕτως ἔχον, διόλον
 ὅτι * ἐξήδασαι ὁ τῶ αἰσθητῶ λόγῳ· ἔδεν
 τῶν ἡπῶν ὁ ἄκακησιαστικός ἡρώδης τῆ αἰσθη-
 ποδεδωμένη λύσει, ἐπὶ ἑ αὐτοῦ ὁ βούλημα τῆ
 πυθμηδίων ἀδελφῶν ἀπειτέμερος· εἰ γὰρ ὡς
 * καποκόμια οἱ πέμψαντες ἴσασιν γερουμένων
 ἐκ ζαχαρίας καὶ ἐλισαβὲθ ἐν ἰωάννῃ, καὶ
 πολλὰ πλέον οἱ πημφήντες ἤντες ἰερατι-
 κῶς, ἔς ὅτι αὐ ἐλάσαν ἢ τῶ ἕτως ἔστιφανῶς
 συζήτων ζαχαρίας ἀδελφῶς διπαιδία πῖ νοή-
 σάριτες πωρῶνται τὸ· σὺ ἡλίας εἶ; ἀδρες B
 αἰσθητικῶτες ἀνέλιθῆται αὐτὸν ὡς εἰς τὸν θεο-
 νῶν, καὶ αἰσθητικῶτες ἐπισημαῖα αὐτῶ; τὰ χα-
 ῖν ἐπὶ αἰσθητῶ τῆ σιωπῆς αἰσθητικῶν ἡ-
 λίου αἰσθητικῶ καὶ ἐπὶ τῶν ἡρώδῶν, οἰοῦν
 ἴσασιν αἰσθητῶ φαίνοινται ἐρωτῶντες, εἰ σὺ εἶ ὁ
 αἰσθητικῶν τὸν αἰσθητικῶν ἐπὶ σιωπῆ-
 λεία ἐλθούτων λόγον· καὶ ἐπισημαῖας αἰσθη-
 τῶν ἀποκρίνεται π· ἔκ εἰμ· ἐπὶ ὃ ὁ ἄκακη-
 σιαστικός ἰσάμερος αἰσθητῶ ἀδελφῶν αἰσθη-
 τῶ ἐπὶ τῶ ἀποκρίνεται πωρῶν μὴ αὐ ἡ-
 ληνάται τῶ ἰεράς· ἕτως ἐπισημαῖα γα ἡρώδῶν τῆ
 ἰωάννης ἡρώδῶν ἀδελφῶ ὁ ἐπὶ τῶ ἰωάννης
 ἀδελφῶ ἀδελφῶν πωρῶ ἀδελφῶ αἰσθητῶ, φη-
 σὶ πῶ αἰσθητῶ ἰσάται ἀπῶν πολλὰς ἡρώδῶν
 καὶ αἰσθητῶ ἰσάται ἰσάται οἱ μὲν ἡρώδῶν αὐτὸν
 ἰωάννην βαπτιστῆν, ἄλλοι δὲ ἡλίαν, ἄλλοι δὲ ἰερε-
 μίαν, ἢ ἕνα τῶ αἰσθητῶν· ὡς καὶ οἱ μαθητῶ
 πωρῶν αἰσθητῶ τῶ κωρῶ ἡρώδῶν ἐν τῶ με-
 ρισί τῶ αἰσθητῶ τῶ ἀδελφῶ ἰσάται καὶ ἡρώ-
 δῶς δὲ λέγων· ἐν ἡρώδῶν αἰσθητῶ ἰωάννην αὐ-
 τὸς ἡρώδῶ ἀπὸ τῶ νεύων, αἰσθητῶ τῶ ἡρώδῶ ἰσά-
 τα μὴ εἰδέναι τὰ λέγοντα αἰσθητῶ τῶ αἰσθητῶ-
 τῶν· ἔχ ὅτις ἐστὶν ὁ τῶ τῶ ἡρώδῶ ἡρώδῶ; ἔχ ἢ
 μήτηρ αὐτῶ λέγονται ἡρώδῶν, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐ-
 τῶ ἰσάται, καὶ ἰωάννης, καὶ σίμων, καὶ ἰσάται;
 καὶ ἀδελφῶ αὐτῶ ἔχ ἡρώδῶ αἰσθητῶ ἡρώδῶ ἰσάται;
 ἔδεν ἂν ἡρώδῶν ἀσθητῶ ἔπὶ τῶ αἰσθητῶν πολ-
 λῶν ἡρώδῶν τῶν ἐκ μαριίας ἡρώδῶν αὐτῶ
 ἡρώδῶ ἡρώδῶν, ἔπει καὶ ἔπὶ τῶ ἰωάννης, ὅς
 μὲν μὴ ἀλλοθῆται τῶ ἐκ ζαχαρίας ἡρώδῶν αὐ-
 τῶ, ἐπῶν ὁ ἀσθητῶ ἡρώδῶ αἰσθητῶ ἀδελφῶ
 ἡρώδῶ ἡρώδῶ τῶ ἰωάννην καὶ ὁ ἡρώδῶν
 γα μῶλλον ἔχ ἢ αἰσθητῶ τῶ ἰωάννης ἡρώδῶν,
 μήποτε εἶν ἡλίαν, ἢ αἰσθητῶ ὁ αἰσθητῶν, μὴ
 ἡρώδῶ αὐτὸς τῶ ἰωάννης· ἀπὲ ἡρώδῶ μὲν
 τῶ ἡρώδῶν αἰσθητῶ ἀπὸ τῶ ἡρώδῶ, καὶ ἐ-
 ἡρώδῶ τῶ ἀπὸ τῶ ἡρώδῶν * ἀπὸ ἀδελφῶ, ἀδελ-
 τῶ· ἀπὸ ἀδελφῶ, καὶ ζῶντων ἀδελφῶν ἀδελ-
 φῶ αἰσθητῶ ἀπὸ τῶ ἡρώδῶν αὐτῶ· πῶ ὁ ἡρώδῶν

A quod huiusmodi sit apud ipsos : nam si
 nullo loco appareat, hoc hunc in modum se
 habere, perspicuum est illius prioris ratio-
 nem dissipatam esse. Quamobrem nihil
 minus Ecclesiasticus solutione utetur,
 quam ante explicavimus, adhuc etiam ip-
 se voluntatem interrogantium produci in
 medium postulans. Nam si illi, qui misere-
 runt, sciunt, ut is probavit, genitum ex
 Zacharia, & Elisabeth Iohannem fuisse,
 atque etiam multo magis ij qui missi fue-
 rant, ex genere cum essent sacerdotali,
 quibus clam futura non erat clara, atque
 admiranda soboles Zachariae cognati tam
 illustres, quid cogitarunt interrogantes
 Es tu Helias? viri, qui legerant Heliam
 in caelos receptum fuisse, & qui expecta-
 bant adventum eius? Fortassis igitur quo-
 niam consummationis tempore Heliam
 ante Christum expectant, & post Heliam
 Christum, veluti tropice interrogare vi-
 dentur, Num tu es ille praenunciatus ven-
 turam ante Christum, consummationis
 tempore, praedicationem? Et scienter ad
 hoc respondet, Non sum. Praeterea vero
 Ecclesiasticus instans ad ea, quae in-
 quit alter, qui ostendere tentat, non la-
 tuisse Sacerdotes ortum Iohannis adeo ma-
 nifestum factum, eo quod divulgata fue-
 rint omnia verba haec per motana Iudae,
 dicit multos simili errore deceptos fuisse
 in Salvatore: quoniam alij quidem Ioha-
 nem Baptistam ipsum, alij Heliam, alij
 Hieremiam, aut unum Prophetarum di-
 carent: quemadmodum & Discipuli in-
 terroganti Domino, cum venisset in par-
 tes Caesareae, quae cognominatur Philippi:
 dixerunt. Quin Herodes dicens: Cui ego
 praecidi caput, Iohannes iste est: ipse surrexit a
 mortuis, videtur necesse de Iesu, quae di-
 vulgabatur ab his, qui dicebant: Nonne
 hic est ille fabri filius? Nonne mater eius voca-
 tur Maria? & fratres eius Iacobus, & Ioseph,
 & Simon, & Iudas, & sorores illius nonne
 omnes apud nos sunt? Nihil ergo mirum di-
 cet Ecclesiasticus esse sic alios in Servato-
 re deceptos fuisse, cum multi alioqui co-
 gnoverint ipsius ortu ex Maria: quemad-
 modum etiam de Iohanne mirum non est,
 alios quidem ipsius ortum ex Zacharia
 scivisse, alios vero ambigere, utrum He-
 lias apparuerit in Iohanne. Nec profecto
 locum magis habet addubitatio de Ioha-
 ne, utrum ipse sit Helias, quam de Ser-
 vatore, ne forte ipse sit Iohannes. Quo-
 rum Helia quidem formam ex sola di-
 ctione, & non a sensu reflexere [facile
 erat] propter illud: Vir pilosus, & zona + Reg. 18
 pellicea circa lumbos suos circumvinctus:
 Iohannis vero forma praecognita fortasse,
 ὁ εἶδος αἰσθητῶν τῶν τῶ, ἔδεν ἀδελ-
 φῶ αἰσθητῶ

* κα. εἰχ.
 ἡρώδῶν
 καὶ ἰωάννης
 καὶ ὁ ἡρώδῶν
 καὶ ὁ ἡρώδῶν
 καὶ ὁ ἡρώδῶν
 καὶ ὁ ἡρώδῶν
 καὶ ὁ ἡρώδῶν
 καὶ ὁ ἡρώδῶν

* κα. αἰτί
 καὶ

Paris I.

O ij

neque similis existens formae Iesu, nihilominus suspicionem habuit, ne forte Iohannes à mortuis resurrexerit, mutato nomine, dictus Iesus. Iam quod ad nominis mutationem attinet, nescio unde, veluti in Apochryphis, moti Hebraei tradant Phinees illum, qui est Eleazari filius (qui absque dubio produxit vitam usque ad multos Iudices: sicut legitur in libro Iudicum) ipsum esse Heliam, & immortalitatem ipsi promissam in Numerorum libro, per pacem nominatam [sædus,] eo quod zelum habuit: unde commotus B zelo diuino percussit Madianitidem, & Israëlitam, & scissare fecerit furorem (vti vocant) Dei, iuxta id, quod scriptum est: Phinees filius Eleazar filij Aaron, cessare fecit furorem meum, quoniam zelum habuit pro me. Quamobrem nihil est mirum, si qui suspicabantur eundem esse Phinees, & Heliam; vel recte dicentes, vel non (nec enim hac de re proposita nobis est nunc inquisitio) eundem esse putabant Iohannem, & Iesum. Vel profecto hac de re ambigebant, scireque volebant, num ipse esset Iohannes, & Helias. Præcipue vero atque alio tempore inquirenda est diligentius, diutiusque indaganda ratio de substantia animæ, deque principio formationis eius, atque ingressu ipsius in corpus hoc terrenum. Indagandum etiam, quid iniunctum sit vitæ uniuiersique animæ, atque de eius recessu ex hac vitæ, & an contingat illam de nouo in corpus, an non, & eadem periodo, & eadem dispositione, nec ne; & num in eodem corpore, an in alio; quod si in eodem, utrum manente eodem secundum subiectum, sed mutato secundum qualitatem, an etiam idem futuro secundum subiectum, & qualitatem, & num semper eodem corpore usura sit, an immutatur illud. In quibus etiam illud, quid proprie sit [μετεμοσμοσις, idest] transcorporatio, quidque hæc differat ab incorporatione, [quæ græce est ενσωμασις,] indagare necesse erit, & num sequatur, vt qui astruit mutanda corpora, seruet mundum incorruptibilem. In quibus necessario ponendæ erunt rationes eorum, qui volunt ex Scripturarum auctoritate, vt anima simul cum corpore seminetur, & quæ sequuntur ipsas: & ut semel dicam, oratio de anima, copiosa alioqui, & ad interpretandum difficilis, si undequaque colligi debeat ex his, quæ sparim posita sunt in Scripturis, proprium requirit opus. Quamobrem nunc decenter ex his, quæ de Iohanne, deque Helia conquisita sunt, cum breuiter perferutati simus quæssionem, ad cetera transeamus.

Num. 25. 8.

Ἀπλήσιον τυχερόν ἐστι χαρᾶκτι ἐν ἱσοῦ, ἡ δὲν ἦτον ἡσπνοίαι ποι πρὸς ἡκέαια μήποτε ὁ ἰωάννης ἀνέστη ἐκ νεκρῶν ἰσοῦς μετονομαζόμενος· καὶ πάλιν μετανομάσας ἡδὲ ἐν ἀποκρυφίοις, ἐκ οὐδα ποθεν κινούμενοι οἱ ἑβραῖοι πρὸς ἀδίδασι φινέες, ἐν ἑλεάζαρ υἱὸν, ὁμολογούμενος πρὸς αἰτίαν· τα πτω ζων ἕως πολλῶν κειτῶν, ὡς ἐν τοῖς κριταῖς αἰτήνωμεν, ἀπὸν ἐστὶν ἡλίαν, καὶ ὁ ἀπονομάσας ἐν τοῖς ἀριθμοῖς αὐτῶν Δαδὸς τῆς ὀνομαζόμενος εἰρήνης ἐπισημαζόμενος ἀπὸν ὦν ζυλάσας θεία ζήλα κακούμενος ἀξικέντησε πτω μαζαρίνιν καὶ τὸν ἰσραηλίτιον, καὶ κατέπαυσε ἐν λεγόμενον θυμὸν τῶ θεῷ, καὶ ὁ γαρζαμμέρον· φινέες ἡς ἑλεάζαρ υἱὸν ἀραὸν κατέπαυσε τὸν θυμὸν αὐτῶν, αἰθ' ὦν ἐξέλωσε ἐν ζυλὸν μαζαμμάσων ἐν ἑδὸν οἱ οἱ τὸν αὐτὸν ἡσπνομάσωντες φινέες καὶ ἡλίαν, ἦτοι ἰωάννης λέγοντες, ἡ μὴ, ἢ γὰρ πάλιν τῆς τῶν πρὸς ἀνέστη ἐξέταζεν, ἐν αὐτὸν ἐνόμειζον ἐστὶν ἰωάννην ἔ ἰσοῦν· ἢ ἐδέξαζον γὰρ πάλιν τῶν, μαθὴν τ' ἐβέλωσε εἰ ὁ αὐτὸς ἐστὶν ὁ ἰωάννης, καὶ ἡλίαν· ἀποσημαζόμενος δὲ ἐν ἄλλοις ὅτιμαλέτερον ἐξέτασεν, καὶ ὅτι πηλὸν τὸν λόγον ἐβελήτην ἐν πάλιν τῆς διείας τῆς ψυχῆς, καὶ τῆς πρὸς τῆς συστάσεως αὐτῆς, καὶ τῆς εἰς τὸ γήινον σῶμα εἰσελεύσεως αὐτῆς, ἢ τῆς ἐπιμελεσιμῶν ἢ ἐκείνης εἰς, καὶ τῆς ἐν τῷ δὲ ἀπαλλαγῆς. καὶ εἰ ἐδέξαζεν αὐτῶν εἰσελεύσεως δότυπον ἐν σῶματι, ἢ μὴ. καὶ τῆ αὐτῆς περιόδου, καὶ τῆ αὐτῆς ἀφασμοσίου ἢ ἢ. καὶ τὰ αὐτῶν σῶματι, ἢ ἑτέρα. καὶ εἰ τὰ αὐτῶν, πότερον καὶ ἡσπνομάσων ἡδὸν τὰ αὐτῶν, καὶ ὁ ποιότητα μεταβαλλόμενος. ἢ καὶ καὶ ἡσπνομάσων, καὶ ποιότητα ἰσομῆρα ὁ αὐτῶν, καὶ εἰ αὐτῶν τὰ αὐτῶν σῶματι γρησῶν, ἢ ἀμείψι αὐτῶν. ἐν οἷς καὶ τῆς κυρίας μετεμοσμοσις ἐξέτασας διήσει. πὶ τε αὐτῆς ἀφασμοσίου ἐσωμασμοσις. καὶ εἰ ἀκολούθῳ τὰ λήρονη μετεμοσμοσις ἀφασμοσίου τῆς ἐν κόσμον. ἐν οἷς αἰατῶν ἔσται πρὸς ἀνέστη καὶ τῶν λόγων ἢ δὲ δολόντων καὶ τῶν γραφῶν συσπείροσας πτω ψυχὴν τὰ σῶματι, καὶ τὰ ἀκολούθῳ αὐτῶν, καὶ ἀπαξιαπλάσας ὁ πάλιν ψυχῆς λόγος πολὺς καὶ δυσσημῆνῶδες ὦν, ἀναλεχθῶσόμενος ἀπὸ τῶν ἐν τῶν γραφῶν ἀποβῶν κειμένων, ἰδίως δὲ τῶν πρὸς ἀνέστη. εἰς τῶν ἢ καὶ ὁ πρὸς ἐκ τῶν πάλιν καὶ ἰωάννης ἐζητημένων ἐπὶ βραχὺ ἐξέτασας τῶν πρὸς ἀνέστη, καὶ τῶν ἐπὶ τὰ ἐξῆς· ὁ πρὸς ἀνέστη εἰ σὺ καὶ ἀπεκρίθῃ· ἢ εἰ

1.6 1. 11 Es tu Propheta ille? & respondit non. Si

ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ἕως ἰωάννη, καὶ
 τί ἄλλο αὐτὸ λέγομεν εἶναι ἰωάννην ἢ προφήτην;
 ὡς καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ζαχαρίας πληθεύς πνεύ-
 ματος ἀγίας προφητεύων εἶπεν· καὶ σὺ παιδίον
 προφήτης ἕστί· καὶ κληθήσῃ, προσηγορίᾳ ᾗδ'
 ἐνώπιον κυρίου εἰσακούσας ἑδῆς αὐτοῦ· εἰ μὴ ὄρα-
 τις ἠπιλήψαται τὴν κληθῆσθαι, μὴ εἰρημὸν τὸ
 εἶναι, καὶ μάλιτα Ἰησοῦς ὁ ὡς τὸς διορθῶν
 αὐτὸν προφήτην εἶναι εἰρηκέναι τὸν σωτήρα·
 ἀλλὰ τί ἐξηλάθει ἑδῆς; προφήτην; καὶ, λέ-
 γω ὑμῖν, καὶ περὶ αὐτοῦ προφήτης· ὡς
 κριτόν ἢ ὅτι ὁ, καὶ λέγω ὑμῖν, τί σοὶ ὁ
 προφήτης εἶναι τὸν ἰωάννην, καὶ οὐκ ἀνείρηται ὁ
 προφήτης αὐτοῦ εἶναι ἢ ὡς τὸς πατὸς προφήτης
 τυχερῶν καὶ περὶ αὐτοῦ προφήτης ἕως τῶ
 σωτήρα λέγειν, πῶς ἐν εἰ προφήτης ὅτι,
 ὡς τὸς ἱερεῖς καὶ ἀδελφεοὶ ἱεροτύχων· ὁ προ-
 φῆτης εἶ σὺ; ἀπακρίθη· ἢ; λεκτικόν ἢ ὡς τὸς
 τὸ ὅτι αὐτὸν ὅτι· ὁ προφήτης εἶ σὺ; καὶ,
 προφήτης εἶ σὺ· ἢ δὲ ὁμοίαν περὶ ἑαυτοῦ ἐξε-
 τάς, τί διεφῆρε ὁ, ὁ θεός, τὸ, θεός, καὶ
 ὁ λόγος, τὸ, λόγος· ἐπεὶ ἴσταν ἐν τῷ δόξαι
 ἐνομίᾳ γέγραπται· προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει
 ὁ θεός ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμὲ
 ἀκούσατε, καὶ ἔσται πᾶσα ψυχὴ, ἥτις αὐτὸ μὴ ἀ-
 κούσῃ τὸν προφήτην ἐκείνους, ἐξουδενώσει
 ἐκ τῶν λαῶν αὐτῶν, προσηγορίᾳ τῶν ἑαυτοῦ
 προφήτης ὅμοιον μωσῆ π ἐχόν, ὁ μωσῆς
 θεός καὶ ἀδελφῶν, καὶ ὁ λαῶν Ἰσραὴλ
 ἀπὸ τοῦ θεοῦ δέξασθαι τὸς μαθητευομένους τῶν
 καὶ· Ἐ καὶ ἔκαστος τῶν προφητῶν ἐγένετο ὁ
 λαὸς Ἰσραὴλ μηδένα ἐκείνων εἶναι ὅτι ἕως τῶν
 μωσῆος προφητεύοντα· ὡς περὶ ἔστι τὸν
 πατὸς ἰωάννη, μὴ ποτε ἀεὶ ἕως αὐτοῦ ἦν, ἢ
 τὸς καὶ μὴ ποτε ὁ προφήτης· ἢ ἡμεῖς δὲ εἰ
 μὴ ἠκρίβην ὅτι αὐτοῦ ὅτι ἕως, καὶ προφήτης,
 οἱ διετάξοντες πατὸς ἰωάννη μὴ ποτε αὐτοῦ ἕως
 ὅτι ἦν· ἀκόλουθον ᾗδ' τῶν πατὸς τῶν διετάξοντες,
 τὸ ἀγνοῦν ὅτι αὐτὸν εἶναι ἕως καὶ ὅτι προφήτην·
 ἢ λαθεῖν ἢ τὸς πολλὰς ἢ διεφῆρα τὸ, ὁ προφή-
 της, καὶ, προφήτης, ὡς καὶ τὸν ἱεραρχεῖν, ὡς αὐτὸς
 λέγεισιν οἱ, ὡς περὶ ἰωάννη ἀμολογήσει μὴ εἶναι
 ὁ ἕως, ἀλλὰ μὴ δὲ προφήτης, μὴ δὲ ἡλίας, καὶ
 δέον αὐτὸν ὅτις ἐκλαθεῖν τὸς ἐξετάσαι τὰ
 τὸς ποτὸς, ποτὸς ἀληθείᾳ, * ἢ λέγων μὴ
 εἶναι προφήτης, μὴ δὲ ἡλίας, ἢ ὅτι, μὴ ἐπι-
 στασις τοῖς ποτὸς, ἐν οἷς καὶ ἀλέοισιν ἕως
 μὴ μᾶλλον, ἀλλ' ἐτάξας περὶ αὐτοῦ τὰ πηλι-
 κῶτα, σφόδρα ὀλίγα, καὶ μὴ ἐβασανισμῶνα

A Lex, & Propheta usque ad Iohannem;
 quid aliud diceremus Iohannem esse,
 quam prophetam? quemadmodum pa-
 ter eius Zacharias plenus Spiritu sancto
 prophetans inquit: Et tu puer propheta Al-
 tissimi vocaberis: præibis enim ante faciem
 Domini; ad præparandum vias eius; nisi for-
 te quis sumat vocem, vocaberis, non esse
 dictam pro eo quod est, eris, idque po-
 tissimum, quod Servator dixerit eis, qui
 existimabant eum esse Prophetam: Quid
 existis in desertum ad videndum? Prophetam?
 etiam dico vobis plusquam Prophetam. Ob-
 servandum autem, quod ea verba, Etiam
 dico vobis, ponant Iohannem esse Prophe-
 tam, nec auferant eum Prophetam esse,
 quod si præterquam quod est Propheta,
 etiam maior quam Propheta à Servatore
 dicitur, quomodo si Propheta est, Sacer-
 dotibus ac Levitis interrogantibus, Pro-
 pheta es tu? respondit, Non. Dicendum
 autem ad hoc non idem esse, Propheta
 est uille, [cum articulo,] & es tu Pro-
 pheta, [sine articulo.] Similia obserua-
 vimus ante, quid differat, ille Deus, [cum
 articulo,] & Deus [sine articulo,] &
 ille sermo, & sermo. Quoniam ergo in
 Deuteronomio scriptum est: Prophetam
 vobis suscitabit Dominus Deus vester de fra-
 tribus vestris mei similem, ipsum audietis.
 Futurum est autem, ut omnis anima, que non
 audierit Prophetam illum, exterminetur è po-
 pulo suo; expectabatur quispiam eximie
 Propheta, qui simile quid Mosi habens
 mediatorem ageret inter Deum, & homi-
 nes, & acceptum à Deo Testamentum
 Novum discipulis traderet: atque in sin-
 gulis Prophetis agnoverat populus Israel
 neminem eorum hunc extirpsisse, qui à Mo-
 se prophetatus fuerat. Ut ergo de Iohan-
 ne ambigebant: num forte ipse esset
 Christus, sic etiam, num esset ille Pro-
 pheta. Nec mirum si ambigentes de Io-
 hanne, an forte ipse esset Christus, dili-
 genter non investigarunt, an ipse esset
 Christus, & ille Propheta. Sequitur
 enim, ut qui hac de re sic interrogant, ig-
 norent etiam quod ipse, qui sit Christus,
 sit etiam ille Propheta. Latuit autem
 multos ea differentia, quæ est inter Pro-
 phetam illum, cum articulo, & Prophe-
 tam, absque articulo, veluti etiam Hera-
 cleonem, qui hisce dictionibus inquit.
 Sic igitur Iohannes falsus est se Christum
 non esse, neque Prophetam, neque He-
 liam: opus cum aliqui fuisset hunc lo-
 cum sic interpretantem perferutari, vera
 nec ne Iohannes narret dicens se, neque
 Prophetam, neque Heliam esse. Verum
 cum loca hæc non considerasset ille in
 commentariis, quæ reliquit, talia sine

* X. ἕως
 φιλίᾳ

in sequentibus dicens, de quibus mox A
 dicturi sumus. Dixerunt ergo ei, qui
 es, ut responsum demus his, qui miserunt nos?
 quid dicis de te ipso? Illud quod dicunt hi,
 qui missi fuerant, hoc valet: Adueneramus
 discendi gratia, quod rebamur te esse,
 & agnovimus te non esse talem, re-
 stat post hæc, ut abs te audiamus quis sis,
 ut renuntiemus his, qui miserunt nos,
 responsum tuum de te. Ego vox clamantis
 in deserto, Dirigit viam Domini, sicut dixit
 Esaias Propheta. Ut ille, qui proprie filius
 est Dei non alius à sermone cum sit, ser-
 mone utitur (ipse enim in principio sermo
 ille erat, & ille λόγος, Deus apud
 Deum) sic Iohannes, minister illius ser-
 monis (si proprie Scripturam intelliga-
 mus) non alius cum sit à voce, voce uti-
 tur ostendendo sermonem. Qui etiam
 cum intellexisset prophetiam de se apud
 Esaiam dictam fuisse, vocem se esse in-
 quit: nec vocem clamantem in deserto,
 sed vocem clamantis in deserto: nempe
 illius, qui stabat, & clamabat: Siquis sitit,
 veniat ad me, & bibat: dicendo & illud:
 Dirigit viam Domini, rectas facite semitas
 eius. Omnis vallis implebitur, & omnis
 mons, & collis reddetur humilis, & erunt
 omnia obliqua in viam rectam. Ut enim
 scriptum est in Exodo Mosi à Deo dici:
 Ecce dedi te Deum Pharaoni, & Aaron
 frater tuus erit tuus Propheta, sic intelligen-
 dum est in his rationem quandam, & ana-
 logiam esse Iohannis ad sermonem Deum,
 qui est in principio, etiam si vndeque
 similitudo non quadret. Vox enim de-
 monstrans, & ob oculos ponens sermo-
 nem illum, Iohannes erat. Quamobrem
 valde apte non alia punitione plectitur
 Zacharias (cum dixisset Angelo: Qui co-
 gnoscam isthuc? ego enim sum senex, & vxor
 mea provec̃te iam etatis) quam privatione
 vocis, eo quod non credidisset ortu vocis
 iuxta dictum Gabrielis ad ipsum: Ecce eris
 tacitus, nec poteris loqui ad eum usque diem,
 quo hæc fiant, eo quod non credidisti verbis
 meis, que implebuntur tempore suo. Hic ita-
 que Zacharias cum postulata tabellula scri-
 psisset dicens, Iohannes est nomen eius, & mi-
 rati fuissent omnes, recepit vocem: Aper-
 tum est enim illico os eius, & loquebatur be-
 nedicens Deum. Ut autem disputantes
 quonam pacto intelligendum esset, Ser-
 monem esse Dei filium, declarauimus
 quæ in mentem venerunt, sic iuxta con-
 venientem consequentiam, quoniam Io-
 hannes venit ad testificandum, homo mis-
 sus à Deo, ut testificaretur de luce, ut

ἐν αὐτῷ εἶπεν, & ἔλεγε ἐν ὄψεσι ἑαυτοῦ
 εἶπεν ἐν αὐτῷ, τίς εἶ, ἵνα ἀποκρισὼν δοῦμαι τοῖς
 πέμψασιν ἡμᾶς; ἢ λέγεις ἅδι σταυτῶ; δυ-
 ναίμαι τῶλο λέγειν οἱ ὑποκαλίντες, ὅσον ὑ-
 ποκαλίντες εἶνεῖ σε ἐπιπλάτμενον μετασώμενος,
 ἔγνωμεν ἐστὶν ἄντα. λέγειν οἱ μὲν ταῦτα ἀπὸ
 οὐ ἀκούσαντες, ὅτις εἶ, ἵνα τίς πέμψασιν πάλω
 σὴν ἀποκρίσιν ἅδι ὁ ἄπαρῆλκωδωρ. ἐγὼ φωνῆ
 τοῦ ἁγίου ἐν τῇ ἐρημῷ. ὁψῶνται πάλω ὁδὸν
 κευτὴ καὶ ἄλλοις εἶπε ἡσάμης ὁ ἀποφῆτης. ἀσῶφ
 ὁ κευτὴ ὅς ὁ δὲ ὕχ ἕπτερος λόγος τυχεῖνον,
 γῆρῶν λόγῳ. αὐτὸς γὰρ ὁ ἐν ἀρχῇ λόγος ἦν ὁ
 ἀπεὸς ὁν θεῖον ὁ λόγος, θεός. ὕπας ὁ ἰωάννης ὁ ὑ-
 πὲρ τῆς ἐκείνης ὁ λόγος, εἰ κευτὴ ἀκούομεν τῆ
 γῆρῶν, ὕχ ἕπτερος ἐν φωνῆς, γῆρῶν φωνῆ δικυκῶ-
 ση τὴν λόγον. ἅδι δὲ ὁμοίως τὸ ἅδι εἰαυτὸ ἀποφῆ-
 τῶν ἅδι ὁ ἡσάμης εἰρηλωρῶν, φωνῆ ἐφῖ φωνῆ,
 ὕχ ἁγία ἐν τῇ ἐρημῷ, ἀλλὰ βοῶντος ἐν τῇ
 ἐρημῷ, τὸ ἐρεσῶν, ὕ κευτὴ ἁγός, ἀπὸ
 ἀψῶ, ἐρχῶσθαι σπῆς μᾶ, ὕ πνῆσι. λέγον-
 τας ὕ πό. ὁψῶνται πάλω ὁδὸν κευτὴ, ὁψῶντας
 ποιῆτε πᾶς τῆς αἰὲς. πᾶσα γῆργη πνῆ-
 ρωρῆσται, ὕ πᾶν ὅσον ὕ ἁγός ταπεινωρῶσται,
 ὕ ἔσται πᾶντα πᾶ σῆλια εἰς ὁψῶνται. ἀσῶφ
 γὰρ ἐν τῇ ὁψῶν γῆργησται σπῆς μῶστῶ λέ-
 γῶσται ὑπὸ θεοῦ. ἰδὴ δέδικαί σε θεῖον φασῶν,
 ὕ ἀραὸν ὁ ἀδελφός σε ἔσται σε ἀποφῆτης. ὕ-
 πα νεκτίον εἰαυτῶν πὲ τῆτοις, εἰ ὕ μὲ πᾶντα,
 ὅμοις εἶ) πᾶν ἐν ἀρχῇ λόγον θεῖον ὕ ἰωάννη·
 φωνῆ γὰρ διδακτικῆ καὶ ἀποφῆτικῆ ἐκείνης ὁ
 λόγος ὁ ἰωάννης ἦν. ἀσῶφ πᾶν ἀρμῶζόντως
 εἶν ἄλλη κῶσῶν ἀπὸ ἀλλῆς ἁγῶν εἰ-
 πὸν σπῆς τὴν ἀγῶν. καὶ τὴ γῶσῶν τῶτος;
 ἐγὼ γὰρ εἶμι ἀποφῆτης, ὕ ἡ γῶν μᾶ ἀποφῆ-
 τῶν ἐν τῆς ἡμερῶν αὐτῆς, ὕ τῆ σῆσῶν τῆς
 φωνῆς, ἀσῶ πάλω ἀπῆσῶν τῆς ἁγῶν τῆς φωνῆς,
 καὶ τὸ εἰρηλωρῶν ὑπὸ τῆ γῶν καὶ τῆ
 αὐτῶν. ἰδὴ ἔσῶ σῶπῶν, καὶ μὲ δῶ αἰδῶς
 λαλῶσται, ἀρῆ ὕ ἡμερῶν γῶσῶν ταῦτα, αἰθῶ
 ἐν ὄψῶ ὅπῆς ἁγῶν τῶν λόγος μᾶ, οἶπτες πνῆ-
 ἀποφῆται εἰς ὄν κευτὴ αὐτῶν. ὕπας δὲ ὁ ἁγῶν
 εἰας, ὅπ ἁγῶν πνῆκῶν ἐρχῶντα λόγῶν.
 ἰωάννης ἔσῶ ἁγῶν αὐτῶν, ὕ ἔσῶ μῶσῶν πᾶν
 τῆς, ἀπῆλκῶ πάλω φωνῆν. ἀπῆλκῶ γὰρ τὸ εἶ-
 μῶ αὐτῶν ὁψῶ γῶν, καὶ ἡ γῶσῶν αὐτῶν,
 ὕ ἐρχῶντα ὁψῶντα ὄν θεῖον. ἀσῶφ δὲ καὶ ἀσῶ-
 λαυῶντες ἅδι τῆ πῆσῶν νεκτίον λόγον
 εἶ) ὄν ὕπ τῆ θεοῦ πᾶ ἁγῶντα ἁγῶντα εἰδῶ.
 ὕπας καὶ πάλω ἀρῶντα ἀρῶντα εἶπα ὁ

ἰωάννης ἔλαθεν εἰς μῦθῶν τῶν ἀπῆσῶν ἀρῶντα ἀπῆσῶν ταῦτα, ἵνα μῦθῶν ἅδι τῆ φωνῆς,

ὅτι πάντες πιστεύουσι δι' αὐτόν, ἵνα μὴ γινώσκοντες τὸν πατέρα ἢ τὸν υἱόν, καὶ τὸν πνεῦμα ἁγίου ὁμιλοῦντες, ἐπινοήσονται πῶς ἐσθλάται ἐν ταῖς ἐξουσίαις αὐτοῦ· ἵνα πάντες πιστεύουσι δι' αὐτόν, καὶ ὅτι ἐπὶ τὸν υἱὸν οὐκ ἔστι τὸ καὶ τὸ ἀποστολικὸν ἔνδεον, ἵνα μὴ γινώσκοντες τὸν πατέρα ἢ τὸν υἱόν, καὶ τὸν πνεῦμα ἁγίου ὁμιλοῦντες, ἐπινοήσονται πῶς ἐσθλάται ἐν ταῖς ἐξουσίαις αὐτοῦ.

Κἀλλὰ ἵνα μὴ γινώσκοντες τὸν πατέρα ἢ τὸν υἱόν, καὶ τὸν πνεῦμα ἁγίου ὁμιλοῦντες, ἐπινοήσονται πῶς ἐσθλάται ἐν ταῖς ἐξουσίαις αὐτοῦ.

Κἀλλὰ ἵνα μὴ γινώσκοντες τὸν πατέρα ἢ τὸν υἱόν, καὶ τὸν πνεῦμα ἁγίου ὁμιλοῦντες, ἐπινοήσονται πῶς ἐσθλάται ἐν ταῖς ἐξουσίαις αὐτοῦ.

Κἀλλὰ ἵνα μὴ γινώσκοντες τὸν πατέρα ἢ τὸν υἱόν, καὶ τὸν πνεῦμα ἁγίου ὁμιλοῦντες, ἐπινοήσονται πῶς ἐσθλάται ἐν ταῖς ἐξουσίαις αὐτοῦ.

Κἀλλὰ ἵνα μὴ γινώσκοντες τὸν πατέρα ἢ τὸν υἱόν, καὶ τὸν πνεῦμα ἁγίου ὁμιλοῦντες, ἐπινοήσονται πῶς ἐσθλάται ἐν ταῖς ἐξουσίαις αὐτοῦ.

omnes crederent per ipsum, intelligere debemus Iohannem vocem esse, quæ sola capere valeat sermonem annuntiatum : potissimumque hoc intelligemus ; si memoria repetemus, quæ ante proposuimus enarrantes ea verba : *Ut omnes crederent per ipsum*, in eo loco : *Hic est de quo scriptum est : Ecce ego mitto Angelum meum, qui preparabit viam ante faciem tuam*. Illud etiam egregie, quod non ait, se vocem dicentis in deserto, sed clamantis in deserto : etenim qui clamat : *Dirigite viam Domini*, etiam dicit : sed contingit ut quispiam non clamans, hoc ipsum etiam dicat. Clamat vero, & vociferatur, ut & qui sunt procul à dicente, audiant, & qui ad audiendum sunt tardi, rerum, quæ dicuntur, magnitudinem intelligant : voce pronuntiata cum magnitudine opem ferens tum his qui à Deo recesserint, tum his qui auditus acuitatem perdidissent. Hanc ob causam enim stabat etiam Iesus, & clamabat dicens. *Si quis sitis, veniat ad me, & bibat*. Hanc ob causam Iohannes etiam testificatur de eo : *Et dicens clamabas*. Hanc ob causam iubet Esaiam Deus clamare in voce dicente, *Clama ; cui respondet Esaias, 154. 40. 6. Quid clamabo ? At vox precantium, quæ intelligentia percipitur, quamvis magna, neque proluxa omnino fuerit, neque adauxerint illi clamorem, ac vociferationem, audit tamen hunc in modum precantes Deus, Mosi dicens : Quid ad me clamas ? qui sensibilibiter non clamaverat ; neque enim scriptum est in Exodo, Mosen sensibilibiter clamasse, cum per precationem ea voce valde clamasset, quam solus Deus audit. Hanc ob causam David etiam inquit : *Vox mea ad Dominum clamavi, & exaudivit me*. Opus est autem voce clamantis in deserto, ubi anima etiam Deo, atque veritate destituta ; quodnam enim aliud desertum asperius, quam anima, quæ Deo, atque omni virtute sit destituta ? eo quod adhuc oblique ambulet egens doctrina, invitetur ad dirigendam Domini viam, quam quidem viam ille dirigit quidem, qui nequaquam serpentis iter tortuosum imitatur, pervertit vero qui huic est contrarius. Quamobrem acerbius reprehenditur etiam talis similibus verbis per illud : *Quare pervertitis viam Domini rectas ?* Cæterum bifariam via Domini dirigitur, primum propter contemplationem, quæ manifestatur in veritate, absque ulla permixtione mendacij ; deinde propter actionem, si quis cum probe perviderit quid agendum, actionem convenientem rationi recte suggerenti agenda in opus produxerit. Ut accuratius vero intelligamus illud : *Dirigite viam Domini* ; opportunum erit*

* καὶ πνεῦμα ἁγίου ὁμιλοῦντες

Matth. 10.

C

E

D

E

citare, quod in Proverbiorum libro est dictum: *Ne declinaveris ad dexteram, neque ad sinistram.* Qui enim in utramlibet inclinat, is amittit illud dirigere, factus non amplius cura, & consideratione dignus, quando transgressus fuerit itineris rectitudinem. Quoniam enim iustus Dominus, & iustitias dilexit, & rectitudines vidit vultus eius, illud, quod videt, illuminat. Hanc ob causam qui est in consideratione, & tutela, utilitatem ex hac cura, & protectione capiens, inquit: *Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine.* Itaque stemus in viis, iuxta Hieremiam dicta, & videntes interrogemus semitas Domini sempiternas: & videamus, quanam sit via bona, & ambulemus in ea: perinde atque Apostoli, qui steterunt, & interrogarunt semitas Domini sempiternas: nempe Patriarchas, & Prophetas, quorum literas cum interrogassent, postea ipsos intelligendo, viderunt viam bonam, nempe Iesum dicentem: *Ego sum via,* & ambulaverunt in ea. Bona enim via est, qua ad Patrem ducit, bonum hominem de thesauro suo proferentem bona: & bonum servum, & fidelem. Ceterum haec quidem via angusta est, vulgaribus, & alioqui carnis amantibus, qui iter per eam facere non possunt; sed eadem etiam pressa, & trita est ab his, qui vim faciunt, ut per eam eant: quoniam non est dicta premens, sed pressa. Nam qui non soluerit calceamenta pedum suorum, neque sincere admiserit, quod locus, in quo stat, vel etiam, per quem ambulat, terra sancta est, is premit viventem viam, & sententem proprietates facientis iter. Ducet praeerea haec via ad eum, qui, vita cum sit, dixit: *Ego sum vita.* Servator namque, in quo uniuersa est virtus, varijs modis potest intelligi, & significari. Hinc illi, qui ad finem nondum pervenerit, sed adhuc progreditur, ac proficit, est via; illi vero, qui omnem mortalitatem deposuerit, vita. Per hanc viam qui ambulat, docetur nihil in illam tollere; quia ipsa panes habet, & quae ad vitam pertinent; ne virga quidem egens, quod nihil in illa possint hostes; sed neque calcis, quia sancta sit. Valet autem tantundem illud: *Ego vox clamantis in deserto,* & quod sequitur, ac si diceret: *Ego sum ille,* de quo scriptum est: *Vox clamantis,* ut clamante Iohanne, vox huius etiam clamet: *Dirigite viam Domini.* Maledicentius autem Heracleon de Iohanne, & Prophetis differens inquit Sermonem esse Servatorem; vocem per Iohannem intelligi; sonum vero esse uniuersum Prophetarum ordinem. Contra quem dicendum,

δ' εν ταις προφηταις ειρημενον. * μη εκκλινης * ριθ ηα
 μητε δεξιηρα. ο γδ εκκλινων εις οποτερον ο
 διζητην απολωλεκεν, οτι εν επισκοπησ αειος
 γινωσκος, οτρω περικελευη τω της πορειας
 διζητηρα. οπ γδ διχαρος ο κυριος και διχαροσυ
 νας ηγαπησε, & διζητηρα ειδα ο προσεσπων
 αυτη, ο αρ ο ερα φωτηζ. Αφ' αυτο ο επι
 σκοπησ αειος απλασμβασιμωσ της ζωη της
 επισκοπησ ωφελιως φησι. εσημειωθη εφ' η
 μασ ο φως τα προσωπα σου, κυριε. ρα ιδω
 νω, εφ τα ραπο ιερημια ειρημια, ετι τωσ
 οδοσ, εχ ιδοντες ερωτησωμεν τελωσ κυριε αιω
 νιος, & ιδωμε ποια εστι η οδος η αγαθη, εχ
 πορευτωμεν εν αυτη, ως προφητησ οι αποστο
 λωι, εχ ηρατηστωμασ τα κυριε αιωνιος τελωσ,
 τωσ πατεραρχωσ, εχ τωσ προφητωσ, εν τα
 ρεαματα ιρωτηστωμασ ητερον ο νενοκνεμα
 αυτα ειδον τωσ αγαθησ οδοσ ιησου χριστου εν
 ειπηρα. εγω ειμι η οδος, και πορευθηστωμεν εν
 αυτη. αγαθη γδ οδος η απαργασα σωσ εσ
 αγαθησ πατερα εν αγαθησ διδωστων, οα τα
 αγαθησ ησωνωσ προσεβησ τα αγαθα, και
 εν αγαθησ διαλωσ εχ πισωσ. αυτη δε οδος γενη
 μεν, ηη πολλων εχ χωρητων εδωκεν αυτην, εχ
 μεγαλοταρκων, δινα εχ, πεθλιμωσ η ραπο
 ηη διαζωμενων πορευεστωμεν δι αυτησ εστι οδος.
 επι οα ειρηται θλιβωστα, διλλα πεθλιμωσ ηη
 θλιβωσ γδ ζωησ τωσ οδοσ και αιστωμενη ηη
 ιδωμεται τωσ οδωστωσ ο μη ραπολυσμενωσ
 τα ραποδηματα οα ηησ ποδων, μηδε ρησισωσ
 οα διαζωσ ομοσ οπ ο πεποσ εν ε εσηκεσ η και
 εν ευαγγελι, ηη αγαθησ εστιν. αποζη η εστι η ζωη
 οτα εν εηπωνα. εγω ειμι η ζωη. ο γδ σω
 τηρ εις εν πασα εστιν αρετη της βετινωσ
 πολωσ αφ' αυτη εστιν. ο μη μηδενωσ φησ τωρη
 εστι ο τελωσ, διλλ' εν θεωρηστωσ οδοσ. εχ ηδη
 παη νεκρωτησ αποδημενωσ, ζωη. αυτην τω
 οδοσ οδωων διακει) μηδεν αυτη εις αυτω
 εχουσ, αφησ, εχ τα σωσ ζωησ, εχ ο μηδεν
 διασαστωσ τωσ πολειωσ εν αυτη σωσ εραστωσ
 ρησων. εχ επι αγαθησ εστιν, εδ' υπωδηματων. δου
 να) μηρ τωι γε το. εγω φωνη βοωντωσ εν τη ερη
 μω, εχ ο εχουσ, ισων εη) εχ. εγω ειμι σωσ εχ
 ρεαπ). φωνη βοωντωσ, ως βοωντα εη) εν ιωαν
 νω, εχ τατα η φωνη εν τη ερημω βοων διζηνατε
 τωσ οδοσ κυριε. δυσφημαστων ο ο ηεαρκων.
 σωσ ιωαννη και ηη προφητησ διαλαμβαων,
 φησιν οπ ο λαωσ μηρ ο σωτηρ εστιν, φωνη δε
 η εν τη ερημω η αφ' ιωαννη διαφωνωμενη, η
 ρωσ ο πασα προφηκη ταξι. λεκτικον δε σωσ
 αυτων

Psalm. 8

Psalm. 4-7

Jerem. 6.16

Mat. 10

B

C

D

E

αὐτὸν, ὅτι ὡσπερ εἰς ἀδύλον ἀλλοτριᾷ φωνῇ
 δῶ, ἡδὲς τῶν σκευάσεων εἰς πόλεμον, καὶ
 ὁ χαλεπὸς ἀγάπης ἔχει γὰρ μυστήριον, ἢ περ-
 φησίας, γέροντι χαλεπὸς ἦχον, ἢ κυμβαλον ἀ-
 γαλάζιον. ἔπος εἰ μὴδὲν ἔστιν ἔπεσον ἢ ἦχος
 ἢ περφητικὴ φωνή, πῶς διαπεμπῶν ἡμῶς
 ἐπ' αὐτῶν ὁ σωτὴρ, ἐρδύαται, φησί, τὰς
 γραφάς, ἢ ἡμῶς δοκεῖ ἐν αὐτοῖς ζῶναι αἰ-
 ὶον ἔχον, καὶ ἐκείναι εἰσι αἱ μυστήρια. καὶ
 εἰ ἐπιφθέτε μωσι, ὅπως θύετε ἀπ' ἐμοῦ. καὶ
 ἦδ' ἐμοῦ ἐκείνους ἔγραψε. καὶ καλῶς ἐπερφη-
 τῶσε καὶ ἡμῶν ἡσάμει λέγει. ὁ λαὸς ἔπος
 τοῖς χιλιεσὶ μὴ πῶς. ὅτι οἶδα ἦδ' εἰ ὅτι ἀσπ-
 μων ἦχον τῶν δὲ ζῶντων περὶ τῶν ἰσχυ-
 ρῶν ἢ ἰσχυρῶν ἰπταίσεσθαι, ἢ ἐν τῶν σκευάσεων
 ἀπὸ τῶν γραφῶν, ὡς ἀπὸ φωνῆς ἀλλοτριῆς
 ἐφ' ἃς διαπεμπόμεθα εἰς τὸ πᾶν τὰς αἰ-
 κήμας ἐπιρρηκίας πόλεμον, ἀδύλον φωνῆς ἦχον
 τυχευόμεσθαι. πῶς δὲ τρέπονται εἰ μὴ ἀγάπην εἶ-
 ρον οἱ περφηταί, καὶ ἔστι τὸ χαλεπὸς ἦχος
 ἠχηρῶς, ἢ κυμβαλον ἀγαλάζιον, ὅτι τὸν ἦ-
 χον αὐτῶν, ὡς ἐκείνους ἐκίφασιν, ἀναπεμπῶν
 ὁ κύριος ἀφελήσῃ αὐτοὺς; ὅτι οἶδα δ' ὅπως
 χαλεπὸς πάσης κηρυκτικῆς ἀποφάνεται τῆ φωνῆς
 οἰκιστικῆς ἢ ἐφ' ἃς λόγος, λόγος γίνεσθαι, ὡς καὶ τῆ
 γυναικα εἰς ἀδύλον μεταπίπτει. καὶ ὡς ἕκαστος
 ἔχον τὸ δογματικὸν, καὶ περφητικὸν, καὶ περφητικὸν
 ὅτι ἦχον φωνῆς ἰσχυρῆς τῆ εἰς φωνῆς μεταβολῆς,
 μὴ ἦδ' ἢ μὴ χάρμα διδῶν τὴ μεταβολήσῃ εἰς λό-
 γον φωνῆς, ἢ δὲ ἀδύλον τῆ ἀπὸ ἦχου εἰς φωνῆς. καὶ εἰ
 μὴ ὅπως ποτε πτανότατα * φωνῆς ὅτι ὅ αὐτῶν
 κηρυκτικῶσθαι, καὶ ἢ ἠγωνιστάμεθα καὶ τῆ
 πᾶν ἀναπροπίης ἀρκῆς ἢ εἰς αἰσθητὴν ἢ ἀπερ-
 μύητος ἀποφάνεται. ὅτι ἢ τῶν ἀποφάνεται ἐν
 τοῖς περ τῶν ἀποφάνεται πᾶς κηρυκτικῆς, τὸν φέρε
 δὲ ἀδύλον ὡς οἶδα. ὁ μὴ ἦδ' ὅτι σωτὴρ, καὶ ὅτι ἦχον
 φωνῆς ἀδύλον καὶ περφητικῆς, καὶ ἡλία. αὐτοὺς ἢ
 ἐκείνους τῶν ἀποφάνεται καὶ περφητικῆς μὴ, καὶ
 ἡλία ὁ σωτὴρ, ἐπὶ αὐτῶν λέγει ἢ αὐτῶν, ἀλλὰ
 τὰ καὶ αὐτῶν, φησί, διδάσκω. ὅτι μὴ ἢ μὴ ὅτι
 περφητικῆς καὶ ἐν φωνῆς γυναικῶν, τότε αὐτῶν τῆ
 λαδύλον χαλεπῆς ἐφ' αὐτοὺς ἢ, φησί, καὶ εἰς αὐ-
 τῶν ἐρωτικῶσθαι ἀποφάνεται ὁ ἰωάννης, ἢ τῶν καὶ
 αὐτῶν ὡς οἶδα ἢ βασανῶν ἡμῶς καὶ τῶν καὶ τῶν
 δυνατῶν περφητικῶσθαι, ὡς ἐν ἀπερφητικῶσθαι ἢ ὡ-
 πῆς τῶν λεγομένων ὅτι συγχρίναι τοῖς ὡσπερ
 κηρυκτικῶσθαι, ὡς οἶδα ἢ ἡσάμει ἔχοντος τῶν λέ-
 γον ὁ ἐκείνους, ἀποφάνεται. πᾶς ἦδ' ὅτι καὶ
 αὐτῶν ὅτι ὁ ἡλίμ αὐτῶν καὶ περφητικῆς ἐφ' αὐτοὺς, καὶ
 κηρυκτικῶσθαι. Qua enim ratione, ne leviter quidem, probare conatur hoc (quod

quemadmodum si incertam vocem tuba
 dederit, nullus adornatur ad bellum, &
 qui sine charitate mysteriorum cognitio-
 nem, seu prophetiam habet; factus est
 as resonans, aut cymbalum tinniens, ita
 si nihil aliud vox prophetica sit, quam so-
 nus, quomodo remittens ad eam nos Ser-
 vator dicit: Scrutamini Scripturas, quia
 vos videmini in ipsis vitam aeternam habere,
 & illa sunt, quae testificantur de me: Et: Si
 credidissetis Moysi, credidissetis utique &
 mihi: de me enim ille scripsit; Et: Bene
 prophetauit de vobis Esaias dicens, Populus
 hic labijs me honorat. Haud enim scio, an
 rationabiliter admittet aliquis incertum
 sonum à Servatore laudari: vel an liceat
 ex Scripturis (ad quas remittimur) ceu à
 voce tubae adornari ad bellum contra op-
 positas actiones, si sonus dederit incertam
 vocem. Quoniam enim pacto, si
 charitatem non habuerunt Prophetae, ob
 eamque causam veluti as resonabant, aut
 tanquam cymbalum tinniebant, ad so-
 num ipsorum, ut illi interpretati sunt, rem-
 mittit nos Dominus inde utilitatem per-
 cepturos? Rursum etiam nescio, quomodo
 absque vlla probatione enuntiet vo-
 cem sermoni valde accommodatam, ser-
 monem fieri: quasi vero mulierem in vi-
 rum transmutet. Praeterea quasi potestatem
 habens condendi dogmata, & fidem
 sibi acquirendi, & proficiendi, futurum
 inquit, ut sonitus mutetur in vocem, lo-
 co discipuli statuens vocem transeuntem
 in sermonem, loco vero servi sonitum
 transeuntem in vocem. Quod si quomodo
 documque attulisset aliquas probabiles
 rationes in his astruendis, laborassemus
 etiam nos in his refellendis. Sed sufficit
 ad haec refellenda nuda, simplexque ne-
 gatio. Sed age, quod distuleramus in
 praecedentibus inquirere, quomodo mo-
 tus fuit, nunc distuleramus. Servator, iuxta,
 Heracleonem, Iohannem ipsum dicit, &
 Prophetam, & Heliam: quorum utrum-
 que se esse negat [Iohannes ipse;] praeterea
 Prophetam, & Heliam, cum Servator
 ipsum dicit, (inquit Heracleon,) non
 ipsum Iohannem declarat, sed quae sunt
 circa ipsum: cum vero maiorem etiam
 Prophetis, & his, qui sunt inter natos
 mulierum, tunc ipsum Iohannem desi-
 gnat. Proinde inquit Heracleon; Iohannes
 ipse interrogatus, de seipso re-
 spondet, non de his, quae circa se ipsum
 sunt. Caterum magnam diligentiam de
 hisce rebus pro virili adhibuimus, ut nihil
 non confirmatum omitteremus, quo com-
 pararentur termini, quos vocant, cum
 his, quae enunciata fuerunt ab Heracleo-
 ne: quippe qui non habet potestatem di-

1. Cor. 13. 1.

1. Tim. 5. 39.

Matth. 15. 73.

* ἢ ἡμῶν

Paris II.

P

τος καὶ τῷ ἱεροδοῶμ θυσιάζειν· πᾶσι λέγει
 κλέος· ἰδὲ, ὡς πᾶσι) τῷ δαβὶδ ἰωσίας ὀνο-
 μα αὐτοῦ· φασὶ δὲ πῆρες καὶ ὄν σαμψών· καὶ
 τῷ ἰακώβ προσφθασθεῖσαι λέγοντες· δὴ καὶ κρι-
 στὸς τὸν ἰσραὴλ ἔγενετο, ὡς εἶχεν μία φύλη ἐν ἰσ-
 ραήλ· ἐπὶ δὲ τῆς φυλῆς τῆ δδρ ἡρώδης
 ὁ σαμψών ἔκρινε ὄν ἰσραήλ· καὶ τῷ τῷ εἰς
 ἔλεγχον τῆς προσφθασίας ἀποφθασίαν μηδὲνα
 πλὴν ἰωάννη προσφθασθεῖσαι εἰρήστω, τῶτα
 εἰρηκότος ἐν τῷ θελήν αὐτὸν διαγῆσθαι πὶ τῷ
 εἰρᾶ φωνῆ ὁδῶτος ἐν τῇ ἐρήμῳ· καὶ οἱ ἀπε-
 ς ἡρώδης δὲ ἐκ τῆς φαρισαίων, καὶ ἡρώδης
 αὐτοῦ, καὶ εἰσὼν αὐτοῦ· πὶ δὲ βαπτίζεις, εἰ σὺ
 σὺ εἶ ὁ χριστὸς, ἢ ἡλίας, ἢ ἄλλος προσφθῆς;
 οἱ μὲν δὲ τῶ ἱεροδοῶμ πύματις τῆς ἐρω-
 τήσασθαι ὄν ἰωάννην ἱερεῖ καὶ λῦσαι, μαθόν-
 τες ὅτις πὶ σὺ εἶ ἢ ὁ ἰωάννης, καὶ ὅς ἦν, σε-
 μοσφασίαν ἢ ἡρώδης οἰοῦν σὺ καταπῆ-
 ρῶν δὲ τῆς σιωπῆς, καὶ ἐμφαίνοντες ὁ πα-
 ρεῖν ἡρώδης τὰ εἰρησῶν, ὅτι ἀρμόζει τῇ τῷ
 βουῶτος ἐν τῇ ἐρήμῳ φωνῇ εἰς ὁ δὴ τὸν πῶ
 ὄδον κλέος, ὁ βαπτίζεις· οἱ δὲ φαρισαῖοι,
 ἐπὶ τῷ ὀνομα ἔντι· διαρῶν οἱ πῆρες, καὶ
 σαμαθῶν, ὁ μὴ ὁμοῖον φησὶσθε τοῖς ἐν τῇ
 μηδὲ πόλῃ ἰδαίμης, καὶ τοῖς ἡγετοῖς τῆς τῷ
 θεῷ διακονίας, ἱερεῖς, καὶ λῦσαι, ἡρώδης τῷ
 ἀποφθασίαν οἰοῦν ἑπιπλοκῆς, καὶ ὁ ὄν
 ἐπὶ αὐτοῖς καλυπῆσαι τῷ βαπτίζεις, τῆς ἐρω-
 τήσασθαι, πὶ δὲ βαπτίζεις; εἰ σὺ σὺ εἶ ὁ
 χριστὸς, ἢ ἡλίας, ἢ ἄλλος προσφθῆς; καὶ
 πᾶσι ἡρώδης ἀποφθασίαν εἰς ἡν ὁμοῖον οἰοῦντες πὶ
 ἐν τοῖς διαρῶν γαλαθῶν, ἡρώδης δὲ τῷ
 μὲν αὐτοῖς τῶτα εἰρησῶν· ὡς τῶν ὁ σὺ οὐδ'
 ὅπως αὐτοῖς ὅτι δὲ τῶ βαπτίζεσθαι
 ἀκροῦται ὡς τῷ ἰωάννη πὶ ἡρώδης ἐχ-
 ῶν, τῆς ὡς εἰδῆσθαι ἡμῶν φωνῇ τῶ τῆς
 ἡρώδης ὄργης; πῆσαι δὲ αὐτοῖς κερῶν τῆς
 μετανοίας· τῶτα γὰρ ὡς τῷ βαπτίζεσθαι εἰρη-
 σῶν ὡς τῷ ματθαίου, ἰδὲ τῶ πολλῶν τῆς φα-
 ρισαίων καὶ ἡρώδης ἐρωτῶν, ἐπὶ ὁ ἡρώδης
 πῆσαι, δὴλον ὅτι σὺ ἡρώδης κερῶν μετα-
 νοίας, καὶ φαρισαῖος ἀγαθὸν οἰοῦν ἐν ἡρώ-
 τοῖς ἐπὶ τῷ ἀβραάμ ὡς πατρί· διό τῶ ἡρώδης
 πῆσαι ὡς τῷ ἡρώδης ἡρώδης ἡρώδης τῶ
 καινοῦ τῶ ἀγία πνεύματος ἡρώδης ἡρώδης·
 ἡρώδης τῶ ἡρώδης ὡς τῶ ἡρώδης, μὴ ὡς τῶ
 ἐν ἡρώδης, πατὴρ ἡρώδης τῶ ἀβραάμ, καὶ
 διδασκαλῶν ὁ πῆσαι τῶ καὶ τῶς δὲ τῶ ἡρώδης
 ἡρώδης ἀπὸ τῶς λίθας ὀνομαζομένης δύναμις δὲ
 μετὰ τῶν οἰοῦν τῶ τῶ τῶ τῶ τῶ τῶ τῶ τῶ τῶ
 εἰς τῶν ἡρώδης, ἐπὶ γαλαθῶν ἐν ὀφθαλμοῖς τῶ
 προσφθῆς, μὴ φθῶντος πῶ τῶ τῶ τῶ τῶ τῶ τῶ τῶ

etiam adesset Hieroboam iuxta alta-
 re) Hec dicit Dominus. Ecce filius nati-
 citur Davidi, Iosias nomine. Inquunt etiam
 nonnulli Sampsonem à Jacob propheta-
 tum fuisse, dicente : Dan iudicabit suum ip-
 sum populum, quemadmodam etiam una tribus
 in Israel, quoniam è tribu Dan genitus
 Sampson iudicavit Israël. Sed hactenus
 de prophetia, propter eum, qui enun-
 ciavit prater Iohannem prophetatum
 fuisse neminem : & hæc dixit volens ali-
 quid disserere in illud : Ego vox claman-
 tis in deserto. Et qui misi fuerant, erant ex
 Pharisæis : Et interrogaverunt eum, ac di-
 xerunt ei. Quid ergo baptizas, si tu non es
 Christus ille, neque Helias, neque Propheta
 ille ? Qui quidem ab Hierosolymis Sacer-
 dotes, & Levitas interrogaturos Iohan-
 nem miserant, cum didicissent quis esset,
 vel non esset Iohannes, decentissime
 quiescunt : veluti silentio faventes, &
 demonstrantes, se admittere, quæ audis-
 sent, quod baptizare conveniat voci cla-
 mantis in deserto ad dirigendam viam
 Domini. Contra vero Pharisei (ut qui
 iuxta nomen suum divisi quidam, & sedi-
 tiosi essent) se eadem non sentire demon-
 strant cum Iudæis existentibus in vrbe me-
 tropoli, & cum ministris cultus divini,
 ac Sacerdotibus, & Levitis : mittendo
 qui veluti increpantes, ac prohibentes,
 quantum in ipsis esset, baptizare, inter-
 rogarent : Quid ergo baptizas, si tu non es
 ille Christus, neque Helias, neque Propheta
 ille ? Et fortasse si unum in corpus conne-
 ctamus, quæ in Evangelijis sunt scripta,
 dicturi sumus nunc quidem eos hæc dixisse,
 deinde vero nescio quo modo eos,
 cum se baptismo dedissent, à Iohanne au-
 disse illud : Progenies viperarum qui vos do-
 cuit fugere à ventura ira ? Facite igitur fructum
 dignum pœnitentia. Hæc enim apud
 apud Matthæum dicta sunt à Baptista,
 cum vidisset multos Pharisæorum, & Sad-
 duccæorum venientes ad baptismum. Sed
 liquet eos pœnitentiæ fructus non ha-
 bere, atque pharisaice apud seipfos glo-
 riari de Abraham tanquam patre: quocir-
 ca sævius obiurgantur à Iohanne zelum
 Helix habente iuxta communicationem
 Spiritus sancti. Obiurgativa enim oratio
 est illa, quæ inquit : Ne cogiteth dicere
 apud vos ipsos patrem Abraham: didascalica
 autem illa, quod infideles (ob cor lapi-
 deum lapides dicti) immutari possint vir-
 tute Dei, ex lapidibus in liberos Abrahæ,
 quoniam erant in oculis Prophetæ, non
 fugientes illius divinum obtutum. Quam

10h. 1. 24.

Matth. 3.

Matth. 3. 9.

114

Mat. 13.9. ob causam illud ab ipso dicitur : Dico vobis
 bis posse Deum è lapidibus istis suscitare liberos
 Abrahæ. Et quoniam cum non fecissent
 fructum pœnitentia dignum, veniunt ad
 baptisina, convenientissime ipsis illud di-
 citur : *Iam vero, & securis ad radicem ar-
 borum posita est, omnis igitur arbor non fa-
 ciens fructum bonum exciditur, & in ignem
 conicitur* : veluti ipsis aperte dicens;
 Quoniam venistis ad baptisimum, cum
 non feceritis fructum pœnitentia, arbor
 estis non faciens fructum bonum, exci-
 denda ab acutissima, & validissima secu-
 ri: nempe à sermone vivente, & efficaci,
 qui penetrantior est quovis gladio vtrin-
 que incidente. Ceterum Pharisaorum
 de se prædicationem produxit Lucas in
 Luc. 18.10. medium, per illud : Duo homines ascende-
 runt in Templum, ut precarentur, unus Pha-
 riseus, & alter Publicanus. Phariseus stans
 hæc apud se orabat : Deus gratias ago tibi,
 quod non sum quales ceteri homines, rapto-
 res, iniusti, adulteri, qualis etiam hic pub-
 licanus. Quando propter hæc verba,
 publicanus domum suam descendit iusti-
 ficatus magis, quam ille; additur etiam,
 omnem exaltantem se, humiliari. Ut hypo-
 crita igitur (juxta Servatoris ad ipsos
 objurgatoria verba) veniunt ad baptis-
 ma, non latentes baptizantem, quod
 adhuc haberent viperarum, & aspidum
 venenum sub labijs suis : *Venenum enim,*
 inquit, *sub labijs eorum.* Cumque verè ve-
 nenum haberent, ut venenum serpentis,
 id etiam expresserunt per hanc amaram
 interrogationem : *Quid ergo baptizas, si
 tu non es Christus, neque Helias, neque
 propheta ille?* Quibus ego dicere possem,
 tanquam Christo, atque Helia propheta
 baptizantibus, cum vox clamantis in he-
 remo hanc facultatem non acceperit :
 Inhumaniter, o boni, interrogatis missum
 nuncium ante faciem Christi ad præpa-
 randum viam eius coram ipso, universa
 ipsius, qui ad hunc locum attinet, igno-
 rantes mysteria: nam is cum sit Christus
 (vel si nolitis) & ille Propheta, ipse non
 baptizavit, sed discipuli ejus. Proinde
 undenam vobis persuasum est Heliam
 venturum ad baptizandum, qui neque
 ligna altari superposita tempore Achab,
 eaque egentia balneo, ut comburerentur
 (cum apparuisset per ignem Domi-
 nus) baptizaverit? Iubet enim Sacerdo-
 tibus, ut isthuc facerent, nec id tantum
 semel, nam dicit : *Denuo id facite; cum-
 que denuo id fecissent, tertio inquit, id faci-
 te & tertio id fecerunt.* Cum ergo ipse
 tum non baptizavit, sed alijs cœlerit
 ἐπιχειρήσει γὰρ τοῖς ἱεροῖσι τὸ ποιεῖν, ἢ μόνον ἑαυτῷ, λέγει γὰρ ἑδωκεν αὐτοῖς ὅτι ἐδούτε-
 ροσθρ. καὶ τεινωσάσιν, ὅτι ἐὶ τεινωσθρ. ὁ τίνου μὴ αὐτὸς βασιλίσσας τότε, ἀλλ' ἐπέριος

τῶ ὄντι ἄριστὸν τὸ λέγει ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ
 θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐργάσαι τέκνα τῆς ἀ-
 βραάμ, ἵνα αὐτὸν λέγουσιν. ἢ ἐπὶ μὴ ποιή-
 σαι καρπὸν ἀξίον τῆς μετανοίας ἐργάσαι
 ἔστι τὸ βάπτισμα ἀρμονικώτατον πρὸς αὐτὸς
 λέγεται τὸ ἡδὴ δὲ ἢ ἀξίον πρὸς τὴν ῥίζαν
 τῶ δένδρου κείσθαι ὡς δὲ δένδρον μὴ ποιῶν καρ-
 πὸν καλὸν ἐκκοπήσεται, καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλε-
 ται. οἰνοὶ γὰρ ἀπικρὸς φησὶ πρὸς αὐτὸς, ἐπὶ
 ἐκλήθητε ἔστι τὸ βάπτισμα * ποιήστερες * καὶ
 Β καρπὸν μετανοίας, δένδρον ἕως μὴ ποιῶν καρ-
 πὸν καλὸν, ἐκκοπήσεται ὡς δὲ τῆς οὐρανόθεν
 καὶ ἀπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος τῶ ἁγίου λόγου, καὶ
 οὐρανόθεν, ἢ τοῦ κειμένου ἵνα πᾶσι μαρτυρῶν
 ἴδωμεν. πρὸς τὸν ὅτι τῶ βασιλείου πρὸς
 * ἀλλ' ἄρα καὶ ὁ λαὸς δὲ τῶ ἀνθρώπου δύο * καὶ τῶ
 ἀνθρώπου εἰς τὸ ἱερὸν προσβάλλεται, ὁ εἰς
 φαρσαίος, ἢ ὁ ἐπέριος πλάτων. καὶ ὁ φαρ-
 σαίος κατὰ τὸ αὐτὸ πρὸς ἑαυτὸν προσήχητο
 ὁ θεὸς ἀναγγεῖλαι σοι, ὅτι ἐκ ἐμοῦ ὡς οἱ νο-
 ποιῶν τῶ ἀνθρώπου, ἀρπαγῆς, ἀδικίας, μισθίου
 ἢ ἢ ὡς ἔπος ὁ πλάτων. ἢ τῶ δὲ τῶ τῶς
 λόγους ὁ πλάτων μελλον αὐτὸν εἰς τὸ οἶκον κα-
 ταράξαι διδραχμῶν, καὶ ἐπιλήθηται πᾶσι
 τὸν ἑαυτὸν ἐπινοῦσθαι. ὡς ἡσυχασ-
 τῶ τίνου, καὶ τῶς τῶ σαπύρας πρὸς αὐτὸς,
 ἐλαττωτικὸς λόγους ἐργάσαι ἔστι τὸ βάπτισμα,
 ἢ ληθάνοντες τὸν βαπτίζοντα, ἐπὶ ἐργασίας τῶ
 ἐργάσαν ἰὸν ἵνα τῶ ἁγίου πνεύματος αὐτῶ καὶ τὸν
 τῶ ἀσπίδων. ἢς γὰρ ἀσπίδων ἵνα τῶ χαλκῶ
 αὐτῶ. ἀληθῶς τε θυμὸς αὐτῶ καὶ τῶ ἑμῶν
 αἰν τῶ ὄρατος ἢ ἐμφανέμενος, καὶ δὲ τῶς πη-
 κρῶς τῶ τῶς ἐρωτήσεως τῶς. τί οὖν βαπτίζεις,
 εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστὸς, οὐδὲ ἡλίας, οὐδὲ ὁ
 προφήτης; πρὸς ἐκ εἰποιμὶ ἄν ὡς χριστὸς, καὶ
 ἡλίας, ἢ τῶ προφήτης βαπτίζοντα, τῶς ὅτι ἐν
 τῶ ἔργω φωνῆς τῶ ἁγίου πνεύματος αὐτῶ τῶ ἁγίου
 οἶον μὴ εἰληφίας, ὡς ἔπει; ἀπηνῶς πτωχῶ-
 νεῖτε τῶ ἀποκαλύψαι ἀλήθειαν πρὸς ἁγίους
 χριστῶ, καὶ τῶ σκιδάσαι τῶ ὁδὸν αὐτῶ ἑμφο-
 ρῶν αὐτῶ, ὅρα τῶ καὶ τῶ τὸν τῶ ἁγίου πνεύματος
 τῶς μυστήρια. ὁ γὰρ χριστὸς ἰσότης ὢν, καὶ ἂν μὴ
 βυλιῶσθαι, αὐτὸς οὐκ ἐβάπτισεν, ἀλλ' οἱ μαθη-
 τῶ αὐτῶ, αὐτὸς ἂν ὁ προφήτης. πόθεν δὲ ὁ
 μὴν πεπίστευται ἡλίαν βαπτίσαι τὸν ἐλδουμέν-
 νον; ἀλλ' ἂν τῶ τῶ τῶ ἁγίου πνεύματος ἐξῆρα, καὶ τῶς
 τῶ ἀγαθῶς χριστῶ, δὲ ἁγίους λατῶ, ἢ ἀκακῶ-
 ἦ; ἐπιφανεῖς ἐν πνεύματι καὶ βαπτισθῶντες

τὸ ἔργον ἡμετέρας, πῶς καὶ τὰ ἕξο τῶ
 μαλαχίας λέγοντα ἐπισημασας βαπτίζον ἡ-
 μῶς· ζεῖτος δὲ οὐκ ἐν ὕδατι βαπτίζον, ἀλλ'
 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ἑαυτοῦ ὃ τὸν ἁγίον πνεῦ-
 ματι βαπτίζον, καὶ πνεῦμα ἁγίου ἀποδοῦναι δὲ
 ὁ ἡσακίαν ἐν τῷ φαρασαίων λόγον, ὡς ὑγιᾶς
 εἰρημῶν πρὸς τὸ ἐφείλειται τὸ βαπτίζον
 ζεῖτος, καὶ ἡλία, καὶ πρὸς τὸ πρὸς τὴν αἰσῆς
 λέξασι φησιν, οἷς μόνος ἐφείλειται ὁ βαπτί-
 ζον. ὃ ἐκ τῆς εἰρημῶν μὲν ἡμῶν ἑναχῆς ἐ-
 λεγόμενος, μάλιστα ὃ ἐν κρινόπερον ἐν πρῶ-
 τῶν βαπτίζοντα. ὃ ἐκ ἀπείρου δὲ φησὶ πνευ-
 ματι τῶν φαρασαίων καὶ τῶν αὐτῶν περὶ
 γίαι, ὡς καὶ ἐν τῷ λόγῳ· ἐπὶ ὃ ἀνα-
 κῆρον ἡμῶν φησὶν πρὸς τὸν ὁμοίως τῶν
 βαπτίζοντος λέξασι ἐν χειρὶ ῥητοῦ, καὶ τὸ
 καὶ ἑκατον μέγερ τέλει ποῖν ἕξο τῶ πα-
 μῶν σὺ φησὶν δοκῆναι ἀποδοῦναι συμφω-
 να, τὰ δ' ἡμῶς ὡς ἄχρητον ἑκατον κατ' ἰδίαν ὁ-
 φωνῶν εἶναι, οἷς ἔτι καὶ ἐπὶ ποῖσιν ὁ γὰρ
 φωνῶν βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, βῆναι τὸ ὄδον κυ-
 εῖα, πρὸς αὐτὸν ὁ μαθητῶν ἰωάννη ἐκ πρῶ-
 τῶν τῶ βαπτίζοντος λέγει· πρὸς ὃ τὸ μῶ-
 κῶ, ὡς ἀρχὴ τῆς βαπτίζοντος ἰσοῦ ζεῖτος καὶ ὃ
 ἡσάκας ζεῖτος ἀναγέγραπται ἕως· ἀρχὴ τῆ
 βαπτίζοντος ἰσοῦ ζεῖτος, καὶ ὡς ἀναγέγραπται ἐν τῷ
 ἡσάκας τῶ πρῶτον· ἰδὲ ἔγω ἀπεπέλω τὸν
 ἀγγελὸν μου πρὸς πρῶτον σε, ὃς κατασκευά-
 σῃ τὸν ὄδον σου· φωνῶν βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ.
 ἐτοιμάσατε τὸν ὄδον κυεῖα, βῆναι ποῖσιν
 τῶν τελεῖος αὐτοῦ· ὃ καὶ μάλιστα ἐν τῷ πρῶτον
 τῆ· βῆναι τὸν ὄδον κυεῖα, ὃ ἐπὶ ἀπέθετο ὁ
 * μῶκας· μὴ ποτ' ἐν ὁ ἰωάννης ἐπισημασας
 ὃ· ἐτοιμάσατε τὸν ὄδον κυεῖα, βῆναι ποῖσιν
 τῶν τελεῖος τῶ δὲ ἡμῶν, ἀναγέγραπται· βῆναι
 τὸν ὄδον κυεῖα· ὃπ' ὁ μῶκας δὲ πρῶτον
 πῆται ἐν ἀναγέγραπται εἰρημῶν τῶ ποῖσιν ἕξο
 ὁ πρῶτον πρῶτον εἰς ἐν σὺ μάλιστα ποῖσιν καὶ
 ζεῖτος) ἐν τῷ ἡσάκας τῷ πρῶτον· ἰδὲ ἔγω ἀ-
 πεπέλω τὸν ἀγγελὸν μου πρὸς πρῶτον σε, ὃς
 κατασκευάσῃ τὸν ὄδον σου· φωνῶν βοῶντος ἐν τῇ
 ἐρήμῳ, ἐτοιμάσατε τὸν ὄδον κυεῖα, βῆναι
 ποῖσιν τῶν τελεῖος αὐτοῦ· τὰ μῶ γὰρ· φωνῶν
 βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, μῶ τὸν πρὸς τῷ ἰζακίαν
 ἰσοῦ αἰσάντος ἐκ τῆς ἰσοῦ βῆναι ζεῖτος
 πῆται· τὸ δὲ· ἰδὲ ἔγω ἀπεπέλω τὸν ἀγγελὸν μου
 πρὸς πρῶτον σε, ἕξο μαλαχίας· ὁ πρῶτον ὃ
 ἐποίησεν ὁ ἰωάννης ἐπισημασας ὁ ἀπέθετο
 ῥητοῦ· τὸ ἐπ' ἄλλης λέξασι ὁ μῶκας καὶ αὐτοῦ
 ἐπέθετον· ὁ μῶ γὰρ πρῶτον φησὶν· ἐτοιμά-

hanc provinciam, quomodo cum acce-
 ferit juxta Malachiam vaticinium, bap-
 tizaturus est? Igitur Christus in aqua non
 baptizat, sed Discipuli ejus: sibi ipsi reser-
 vans baptismum in Spiritu sancto, &
 igni. Porro Heracleon admittens Phari-
 saeorum sermonem recte prolatum, per-
 inde quasi tum Christus, tum Helias, tum
 denique Prophetæ omnes debitores es-
 sent baptizandi issem verbis, inquit,
 quibus solis opus est baptizare: cumque
 à nobis sit redargutus ex his, quæ dixi-
 mus, idque præsertim, qui per Prophe-
 tam illum intellexerit Prophetam quem-
 piam vulgarem (neque enim ostendere
 potest Prophetarum aliquem baptizasse)
 non inscite ait Pharisæos, non quia vel-
 lent discere, sed ex propria verfugia in-
 terrogare. Quoniam vero necessarium
 nobis esse videtur in medium afferre
 Evangeliorum verba similia huic con-
 textui, quem in manibus habemus (&
 hoc singulatim ad finem usque est facien-
 dum, quo quæ discrepantiam habere
 videntur, consona ostendantur, atque
 item vt explanentur, quæ veluti singu-
 lare quidpiam privatim habent) age id
 etiam hoc in loco faciamus. Illud enim,
 Vox clamantis in deserto, dirigite viam Do-
 mini, apud discipulum Ioannem ex per-
 sona Baptistæ dicitur; apud Marcum ve-
 ro tanquam principium Evangelij Iesu
 Christi ex Esaiæ voce hunc in modum
 est scriptum: Initium Evangelij Iesu Chri-
 sti, prout scriptum est in Esaiâ propheta:
 Ecce ego mitto Angelum meum ante faciem
 tuam qui præparaturus est viam tuam ante
 te. Vox clamantis in deserto, parate viam
 Domini, rectas facite semitas eius. Cæte-
 rum non ponitur in Propheta: Dirigite
 viam Domini, quod citavit Ioannes.
 Proinde vide, ne forte Iohannes decur-
 tans illud: Parate viam Domini, rectas
 facite semitas Dei nostri, scripserit: Dirigite
 viam Domini: quæ verba Marcus duas
 prophetias duobus in locis dicit à duo-
 bus Prophetis in unum colligens fecit:
 Prout scriptum est in Esaiâ propheta: Ecce
 ego mitto nuncium meum ante faciem tuam,
 qui præparabit viam tuam ante te. Vox cla-
 mantis in deserto, parate viam Domini, re-
 ctas facite semitas eius. Illud enim: Vox
 clamantis in deserto, mox scriptum est post
 historiam narrantem, Ezechiam ex morbo
 convalescisse. Illud autem: Ecce ego
 mitto nuncium meum ante faciem tuam, à
 Malachia. Quod autem fecit Iohannes
 abbrevians textum à se citatum, id Mar-
 cus etiam ipse in alia dictione repræsen-
 tavit; quandoquidem, dicente Prophe-

* x. 12.

ta : Parate viam Domini , rectas facite se-
 mitas Dei nostri . scripserit ipse : Parate
 viam Domini , rectas facite semitas eius ;
 idem fecit etiam in illis verbis : Ecce ego
 mitto angelum meum ante faciem tuam , qui
 preparabit viam tuam ante te : addens ,
 ante te , quod positum non fuerat à Pro-
 pheta . Insuper diligentiam adhibentes in
 illud : Et qui missi fuerant , ex Pharisæis ,
 & interrogaverunt eum , nos prapofui-
 mus Pharisæorum interrogationem (quod
 Matthæus eam tacuerit) his , quæ scripta
 sunt facta fuisse apud Matthæum dicen-
 tem ; quod intuitus Iohannes multos
 Pharisæorum , & Sadducæorum venien-
 tes ad baptisina dixerit illis : Progenies
 viperarum , & quæ sequuntur , consequens
 cum sit primum eos interrogasse , tum ve-
 ro advenisse . Hoc etiam obiter observan-
 dum est , quod exeuntibus tum Hieroso-
 lyma , tum tota Iudæa , tum vero tota
 regione fluvio Iordani circumjecta , sua
 ipsorum peccata confitentibus , Matthæo
 nullum dicente eos verbum à Baptista au-
 disse obiurgatorium , & asperum , sed so-
 los Pharisæos , & Sadducæos , eosque
 multos , cum venirent , conspectos au-
 disse illud : Progenies viperarum , & quæ
 sequuntur . Marcum consequenter , quia
 non nominavit Pharisæos , neque Saddu-
 cæos , nullum obiurgatorium verbum
 narrare dictum fuisse à Iohanne his , qui
 ad se venerunt , cum accessissent ad eum
 tota Iudæa , ac Hierosolymita omnes , &
 baptizarentur ab eo in Iordane , confi-
 tentes peccata sua . Quin & hoc neces-
 sario addamus oportet , nempe utrosque
 Matthæum videlicet , & Marcum dicere
 totam Hierosolymam , totamque Iudæa ,
 ac omnem circumjectam Iordanis regio-
 nem , vel totam Iudæam regionem , &
 Hierosolymitas omnes confiteri peccata
 sua , sed cum Matthæus induxerit venien-
 tes ad baptisina Pharisæos , & Saddu-
 cæos , non tamen confitentes peccata
 sua , probabile esse , atque rationi con-
 sentaneum , ut hanc ob causam audie-
 rint : Progenies viperarum . Caterum ne
 nos existimes importune , quæ quatuor
 Evangelistæ dixerunt , contulisse , inqui-
 rentes quæ pertinent ad eos , qui missi
 fuerant ex Pharisæis , & interrogave-
 runt Iohannem . Nam si bene adapta-
 vimus Pharisæorum interrogationem scri-
 ptam apud discipulum Iohannem , baptis-
 mo ipsorum posito apud Matthæum , con-
 sequens erat inquirere , quæ ad hæc loca
 etiam intelligenda pertinebant , & quas

A
 τα : πτω οδον κυρια . διδωτας ποιητε τις πει-
 ρας τω θεω ημων . ο δ μνησος . επιμασατε πτω
 οδον κυρια , διδωτας ποιητε τις πειρας αυτη . η
 δ ομιαν επισωον πποινται και επι τω . ιδε
 εγω αποσπλω τον αυγαλον μου παρ εσω προσωπω
 ου , ος κατασκευαση πτω οδον ου εμποραδην
 ου . κρεδου γδ το ποικειδουον τε . εμπορο-
 δην μου . * επ επι η , απεσδημφοι ησων εκ
 ηφ φαρισαιων , η ηρωτισου αυτων , εζει ελζου-
 τις ημεις ποικεταμω πτω ερωτισον ηφ φα-
 ρισαιων , ως σιωπηθων εδω ε ματταια ,
 τε αναγκραμωνη γερονται ποικε τα ματ-
 ταια , επιδαν ο ιωαννης πολλας ηφ φαρισαιων
 και εδδουαμων ερχομους επι ε βαπτισμε
 ελπον αυτοις . ημνηματα εχιδων , και τα εζης
 ακολοθον γδω επι ποικε τον πυδωταμω , ειτ ελλη-
 ληται . και πτω εδωτηρητοι επ ο μω ματ-
 ταιος εκ ποικουμους ποικε τον ιωαννην , τα ιε-
 ρεσπολυμα , η πασων πτω ιουδαϊαν , και πασων
 πτω ποικε γερον τε ιουδαμω , επι τα βαπτισ-
 σαμ εν ε ιουδαμω ποικεμω , εζομοδογμωμους
 εαυτη τις αμωπιας , εδωτα λορον επιπληκ-
 κηκων , και ελιεκηκων φησιν ακηκωται επι τε
 βαπτισμε , μωνς ε τος εωεαμωμους πολλας ηφ
 φαρισαιων , η σαδδουαμων , ελληλθωτας ακη-
 κωται το . ημνηματα εχιδων , η τα εζης . ο
 δ μνησος εδωτην φησιν επιπληκηκων ειρωταμω
 εσπο τω ιωαννη τοις ελληλθωται , εσι παση τη
 ιουδαμω , και ιεροσολυμωμωται παση , και βαπτισ-
 μωμοις εσπο αυτη εν τα ιουδαμω * ην εζομο- * η
 λογμωμοις τας αμωπιας αυτη , ακολωμω ε
 μηδε ανωμωκωται τις φαρισαιος και σαδδου-
 αμωμω . επ ε και τωπο ακηκωμον ημω εδωταμω
 εσται , επ αμωποτικω μω , ο τε ματταιος , η
 ο μνησος εζομοδογμωμους τας αμωπιας αυτη
 φασι βαπτιζεσται , πασων ιεροσπολυμα , και πα-
 σων πτω ιουδαμω , η πασων πτω ποικε γερον τε
 ιουδαμω , η πασων πτω ιουδαμω χωρεσ , και
 τος ιεροσολυμωμωται πασων . ο δ ματταιος ει-
 σαχ μω ερχομωμους επι ε βαπτισμε τος
 φαρισαιος , και σαδδουαμωμω , η μων εζομοδο-
 γμωμους τας αμωπιας αυτη . ελζωσθ ειχς και
 τωπο εδωρον ειτ αμωπον τε ακηκωται αυτος ,
 ημνηματα εχιδων . μη εσπολθεης δι ημω
 και ακηκωται τα εσπο ηφ ετερων διαγαλιαν
 εδωταμωμωται τα εκ ηφ απεσδημωμων εκ ηφ
 φαρισαιων και ερωτισουμω τον ιωαννην εζει-
 ζουτας . ει γδ εκωλας εφημωστωμω πτω ηφ φα-
 ρισαιων ποικε , αναγκραμωμων ποικε τα ματταια ιωαννη , τα βαπτισμε αυτων εδω
 εω ματταια κειμωμω , ακολοθον ην εζεισσαι τα ετ τος πτωσ , και εδωταμωται τα ερωτισουμω

ελαμων ποικε , αναγκραμωμων ποικε τα ματταια ιωαννη , τα βαπτισμε αυτων εδω
 εω ματταια κειμωμω , ακολοθον ην εζεισσαι τα ετ τος πτωσ , και εδωταμωται τα ερωτισουμω

αὐταπρημιατα ὁμοίως ὃ ὁ μῆρας καὶ ὁ λα-
 κας τῆ φωνῆ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, μέμνη
 ἀπὸ τοῦ παρῶτος, ἕως ἔρχετο ῥῆμα διὰ
 τοῦ ἰωάννου τὸν ζαχαρίας ἢ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ
 ἦλθεν εἰς πᾶσαν περιήρασε τὴν ἰερουσαλήμ, καὶ
 ῥύσαν βίβλῳ ματανοίας εἰς ἀποστολῆς ἀμάρ-
 ταν, ὡς γὰρ πατὴρ ἐν βίβλῳ λόγων ἡσυχίας τῆ
 παρῶτος φωνῆ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, εὐσι-
 μάσατε πῶ ὁδοὺς καρδίας, διδούσας ποιήσατε τὰς
 περὶ αὐτῶν. * παρῶτος δὲ ὁ λακας καὶ τὰ
 εἴη τῆς παρῶτος. πᾶσα φάραγγος πλη-
 ρωθήσεται, καὶ πᾶν ὄρος, καὶ βουνὸς ταπεινω-
 θήσεται, καὶ ἕσται ἡ σκηνὴ εἰς βιδούσας, καὶ αἱ
 βραχίονες εἰς ὁδοὺς λαίας, καὶ ἡ βίβλος πᾶσα σαφὴς
 τὸ σωτήριον τοῦ δευτέρου ὁμοίως ὃ μῆρας αἰα-
 γράσας τὴν βιδούσας ποιήσατε τὰς περὶ αὐτῶν,
 ἐπιτιμολόγημος, ὡς παρῶτος ἐκείνου, τὸ βιδούσας
 ποιήσατε τὰς περὶ αὐτῶν τῶν δευτέρων ἡμῶν. ἀπὸ τῆς
 ἕσται πᾶσα σκηνὴ εἰς βιδούσας, καρδίας τῆς, πᾶσα
 τῆ λέξις ἔσται, καὶ τῆ ἀπὸ ἐκείνου, εἰς βιδούσας, πε-
 ποιήσεται πληθυντικῶν, βιδούσας. ἐπὶ τῆ καὶ τῆ τῆ,
 ἡ τραχίαι εἰς πᾶσα, ἐποιήσατε καὶ αἱ βραχίονες εἰς ὁ-
 δὸς λαίας. ἀπὸ λατρίων τῆ, καὶ ὁφείσεται ἡ δὲ
 ἕα καρδίας, ἀφ᾽ ἑαυτῶν τὸ εἶη τὸ. καὶ ὁ λακας
 πᾶσα σαφὴς ὁ σωτήριον τοῦ δευτέρου. ῥησίμοι δὲ
 αἱ ἀπὸ λατρίων ἀφ᾽ ἑαυτῶν ἀπὸ τῆ βι-
 τίμασας τὰς βιδούσας τὸ παρῶτος.
 ἐπὶ δὲ καὶ τῶν ἀπὸ λατρίων ὅτι τῆ ἡμῶν
 τῆ ἐκείνου, καὶ τῆ εἴη, ὁ μῆρας μετ᾽ ἑαυτῶν τὸς
 φαρισαίοις καὶ σαδδουκαίοις ἐργασίαις ἐπὶ τὸ
 βίβλῳ εἰρησάσας φωνῆ, ἐπέσται ἕσται ἀπὸ
 τὰς ἐξομολογησάσας τὰς ἀμάρτίας αὐτῶν, καὶ
 μὴδὲν πᾶσαν ἀκαθάρτητα. ὁ δὲ λακας τὸς ἐκ-
 ποιήσονται ὁχλοὺς βαπτισθῆσαι ἕσται αὐτῶν
 ἕσται εἰρησάσας ἀκαθάρτητα, ἡ ποιήσας δύο τῶν
 ματῶν βαπτισθῆσαι, ὅτι ἀπὸ τῶν μετ᾽ ἑαυτῶν
 βιδούσας. εἰκότως δὲ ἡ εἴη, ἐπὶ οἱ ὁχλοὶ ἕσται
 ἐν ἐπ᾽ αὐτῶν ἀκαθάρτητα, ὡς τὸς τῶν σαφῶν ἕ-
 σται, τὸς ὁχλοὺς εἰσάγει λέγοντα τὸν βαπτισθῆσαι τῶν
 ἡμῶν ματῶν ἐκείνου, καὶ τῆ εἴη ἐπὶ τῶν ἀφ᾽ ἑαυτῶν
 τὸς φαρισαίοις, καὶ σαδδουκαίοις, ποιήσατε, εἰρησά-
 σαι εἰκότως, καρπὸν ἕσται τῆς μετ᾽ ἑαυτῶν. ἀφ᾽ ἑαυτῶν
 τῶν ὁχλοὺς πληθυντικῶν, ἀφ᾽ ἑαυτῶν καρπὸς τῆς
 μετ᾽ ἑαυτῶν. ἕσται γὰρ οἱ μῆρας φαρισαίοι τὸν ἐκεί-
 ρεσται ἀπὸ τῶν καρπὸν μετ᾽ ἑαυτῶν, ὅτι ἄλλον
 ἕσται τῶν ἡμῶν, καὶ τῶν εἰς αὐτὸν πᾶσας. οἱ δὲ
 ὁχλοὶ ἐπὶ τῶν ἀκαθάρτητα ἕσται ἀκαθάρτητα τὸς καρπὸς τῆς μετ᾽ ἑαυτῶν
 ἀφ᾽ ἑαυτῶν τὸ πληθυντικῶν ἀφ᾽ ἑαυτῶν. λέγον-
 ται ἀφ᾽ ἑαυτῶν τὸς φαρισαίοις. μὴ δὲσται λέγοντα ἐν ἑαυτοῖς. πᾶσα ἕσται τῶν ἀφ᾽ ἑαυτῶν

A invenissemus observationes addere. Me-
 minit autem Lucas, perinde atque Mar-
 cus ex persona propria eorum verborum:
 Vox clamantis in deserto, hunc in modum:
 Factum est verbum Domini ad Iohannem
 Zacharia filium in deserto. Et venit in om-
 nem regionem finitimam Iordani; predicans
 baptismum penitentiae in remissionem pecca-
 torum; sicut scriptum est in libro sermonum
 Esaiæ Prophetae dicentis: Vox clamantis in
 deserto, parate viam Domini, rectas facite
 semitas eius. Addidit autem Lucas, quod
 reliquum erat prophetiae: Omnis vallis
 implebitur, & omnis mons, & collis redde-
 tur humilis, & vertenturque distorta in vias
 rectas, & aspera via in planas, videbitque
 omnis caro salutare Dei: perinde atque
 Marcus, cum scripsisset: Rectas facite se-
 mitas eius, decurtans, ut praediximus, il-
 lud: Rectas facite semitas Dei nostri. In il-
 lis vero verbis: Erunt omnia obliqua in re-
 ctum, vocem, Omnia, praetermisit, plu-
 rium etiam numero, Rectas, dicens, quod,
 Rectum, singulari numero dictum fuerat.
 Ad haec etiam pro eo, quod est, Aspera
 in planitiem, fecit, Et aspera via in planas.
 Cumque praetermisisset illud, Videbitur
 gloria Domini, addidit deinceps, Et vide-
 bit omnis caro salutare Dei. Praeter hoc ve-
 ro, conferunt etiam huiusmodi observa-
 tiones ad demonstrandum decurtata fuisse
 ab Evangelistis prophetica. Ad haec
 vero observandum est illud, Progenies vi-
 perarum, & quae sequuntur, Matthæum
 narrare, dictum fuisse Phariseis, & Sad-
 duceis adventantibus ad baptismum,
 diversis existentibus ab his, qui confite-
 bantur peccata sua, & nihil tale audie-
 bant: Lucam vero, egredientibus tur-
 bis, ut baptizarentur ab ipso; hæc dicta
 fuisse; non facientem duos ordines eor-
 um; qui baptizabantur, quod apud
 Matthæum invenimus. Sed iure Matthæus
 Baptistam inducit dicentem turbis, Pro-
 genes viperarum, & quae sequuntur,
 quando turbæ in bonam non sumuntur, ut
 observantibus perspicuum erit. Phariseis
 præterea, & Sadduceis tumero singula-
 ri dictum est: Facite fructum dignum pen-
 nitentiae; turbis vero numero plurium, fru-
 ctus dignos penitentiae. Fortassis enim fru-
 ctus penitentiae eximus à Phariseis exigi-
 tur, qui non alius est, quam Iesus, & fides
 erga ipsum; à turbis autem neque princi-
 pium bonorum habentibus omnes exi-
 guntur penitentiae fructus. Quamobrem
 plurium numero, fructus facite, dixit ipsis
 Baptista. Illud etiam præter hæc Phari-
 seis dicitur: Ne cogitetis apud vosmet-
 ipsos dicere, patrem habemus Abraham.

* καὶ ἕα

* καὶ ἕα

Luc. 5. 2. & seq.

C in planitiem, fecit, Et aspera via in planas.

D τὰς ἐξομολογησάσας τὰς ἀμάρτίας αὐτῶν, καὶ μὴδὲν πᾶσαν ἀκαθάρτητα.

E

φύτης ; & ἐξετασθῆναι ἐν τῷ ἕξει τῶν σαδουκαίων· ἅφρα ? cumque interrogassent hoc in loco, deinceps profecti ; ut baptizarentur (vt scribit Mattheus) audiunt conuentionia facti, & simulationi suae. Porro quoniam his eadem fere, qua turbis dicta fuerant ; postulabant haec collationem, atque explanationem, quae dum fiunt, plura compulit nos consequentia rerum considerare. His insuper, quae diximus, necessario illud addemus, Iohannem scribere duos ordines esse mittentium : alterum quidem Iudaeorum mittentium ab Hierosolymis Sacerdotes & Levitas ; alterum vero Pharisaeorum ad dubitantium quare baptizet. Tradidimus etiam Pharisaeos post interrogationem profectos fuisse, ut baptizarentur. Proinde vide, ne forte Iudaei, qui ante Pharisaeos miserant ab Hierosolymis, admissa Iohannis oratione, quia priores Pharisaeis miserint, priores etiam veniant. Hierosolyma enim, & tota Iudaea, & consequenter omnis regio Iordani finitima baptizabantur ab ipso in Iordane fluuio, confitentes peccata sua : vel vt Lucas inquit : Egrediebatur ad ipsum tota Iudaea regio, & Hierosolymitae omnes, & baptizabantur ab ipso in Iordane fluuio confitentes peccata sua. Ceterum neque Mattheus Pharisaeos & Sadducæos, quibus dicitur, Progenies viperarum, neque Lucas turbas eandem increpationem audisse inducunt confitentes peccata sua. Illud vero dubitatione dignum est, quomodo cum tota Hierosolymitarum vrbis, & tota Iudaea, & tota regio Iordani finitima baptizaretur à Iohanne, Servator dicat : Venit Iohannes Baptista neque manducans, neque bibens, & dicitur, Demonium habet ; & interrogantibus, In qua potestate haec facis ? dicit : Interrogabo & ego vos unum verbum ; quod si dixeritis mihi, dicam etiam ego vobis, in qua potestate haec facio : Baptismus Iohannis unde erat ? è caelo, an ex hominibus ? quando & discipulantes inquirunt : si dixerimus è caelo, dicit, Quare non credidistis illi ? Sed solvitur hunc in modum dubitatio : Pharisei, vt antea observavimus, qui audierant, Progenies viperarum, nec illi crediderant, accedunt ad baptismum, timentes, vti probabile est, turbam, atque propter illos simulate volentes lavari, ne tot hominibus aduersari viderentur. Sentientes igitur ipsum ab hominibus, non è caelo habere baptismum, timent, quod suspicantur dicere, ne forte lapidentur à turba. Quare quae Servator

φύτης ; & ἐξετασθῆναι ἐν τῷ ἕξει τῶν σαδουκαίων· ἅφρα ? cumque interrogassent hoc in loco, deinceps profecti ; ut baptizarentur (vt scribit Mattheus) audiunt conuentionia facti, & simulationi suae. Porro quoniam his eadem fere, qua turbis dicta fuerant ; postulabant haec collationem, atque explanationem, quae dum fiunt, plura compulit nos consequentia rerum considerare. His insuper, quae diximus, necessario illud addemus, Iohannem scribere duos ordines esse mittentium : alterum quidem Iudaeorum mittentium ab Hierosolymis Sacerdotes & Levitas ; alterum vero Pharisaeorum ad dubitantium quare baptizet. Tradidimus etiam Pharisaeos post interrogationem profectos fuisse, ut baptizarentur. Proinde vide, ne forte Iudaei, qui ante Pharisaeos miserant ab Hierosolymis, admissa Iohannis oratione, quia priores Pharisaeis miserint, priores etiam veniant. Hierosolyma enim, & tota Iudaea, & consequenter omnis regio Iordani finitima baptizabantur ab ipso in Iordane fluuio, confitentes peccata sua : vel vt Lucas inquit : Egrediebatur ad ipsum tota Iudaea regio, & Hierosolymitae omnes, & baptizabantur ab ipso in Iordane fluuio confitentes peccata sua. Ceterum neque Mattheus Pharisaeos & Sadducæos, quibus dicitur, Progenies viperarum, neque Lucas turbas eandem increpationem audisse inducunt confitentes peccata sua. Illud vero dubitatione dignum est, quomodo cum tota Hierosolymitarum vrbis, & tota Iudaea, & tota regio Iordani finitima baptizaretur à Iohanne, Servator dicat : Venit Iohannes Baptista neque manducans, neque bibens, & dicitur, Demonium habet ; & interrogantibus, In qua potestate haec facis ? dicit : Interrogabo & ego vos unum verbum ; quod si dixeritis mihi, dicam etiam ego vobis, in qua potestate haec facio : Baptismus Iohannis unde erat ? è caelo, an ex hominibus ? quando & discipulantes inquirunt : si dixerimus è caelo, dicit, Quare non credidistis illi ? Sed solvitur hunc in modum dubitatio : Pharisei, vt antea observavimus, qui audierant, Progenies viperarum, nec illi crediderant, accedunt ad baptismum, timentes, vti probabile est, turbam, atque propter illos simulate volentes lavari, ne tot hominibus aduersari viderentur. Sentientes igitur ipsum ab hominibus, non è caelo habere baptismum, timent, quod suspicantur dicere, ne forte lapidentur à turba. Quare quae Servator

106. 125.

Matth. 3. 5.

Marc. 1. 5.

Matth. 11.

Matth. 21.

13. 24. 25.

Pharisaïs locutus est, contraria non sunt his, quæ scripta fuerunt in Evangelijis de multitudine eorum, qui apud Iohannem baptizati fuerunt. Cum alioqui temeritatis Pharisaeorum fuerit dicere Iohannem habere dæmonium, & Iesum in Beelz-bul dæmoniorum principe virtutes edidisse.

TOMVS OCTAVVS.

18. Respondit illis Iohannes dicens, Ego quidem baptizo vos in aqua: in medio autem vestri stat quem vos nescitis. Ipse est, qui post me venturus est, cuius non sum dignus ut solvam corrigiam calcamenti.

Quidem Heracleon existimat Iohannem in responderè his, qui à Pharisaïs missi fuerant, quod ipse volebat, non ad id quod illi interrogaverant, non ad advertens se inculcare Prophetam insecitiae, si aliud interrogatus, de te alia responderet: (cavendum enim nobis est hoc, dum colloquimur, tanquam vitium.) Contra, nos dicimus maxime appositam esse responsum. Namque ad illud: Quid ergo baptizas, si tu non es ille Christus? quid aliud dici oportuit, quam ostendere baptismum suum esse corporale? Ego enim, inquit, baptizo aqua: cumque hoc respondisset ad illud: Quid ergo baptizas? ad alterum: Si tu non es ille Christus, laudes enarrat de præcipua, ac præcedenti substantia Christi: necpe quod Christus tantum virum habet, ut invisibilis etiã sit divinitate sua, omni homini præsens, & per univèrsam orbem extensus: quod declaratur per illud: In medio vestri stat ille, [quem vos nescitis.] Et quoniam nihil tale expectantes Christi adventum Pharisaï de ipso videbant, tantum suspicantes eum esse hominem sanctum, concinne redarguit Pharisaeorum ignorantiam, qui ipsius excellentiam ignorabant, adiciens: Quem vos nescitis, illis verbis: In medio vestri stat. Et ne quis suspicetur eum, qui sit invisibilis, quique penetret ad omnem hominem, & ad totum mundum, diversum esse ab eo, qui humanam sumpsit carnem, & super terram est visus, & cum hominibus est conversatus, conjungit illis verbis: In medio vestri stat, quem vos nescitis; illud: qui post me venturus est. Cuius cum excedente, & exuperante excellentia intellexisset Iohannes suam ipsius naturam superati, ob quam ambigebant nonnulli, an ipse esset Christus, ostendere volens quanto inferior esset Christi magnitudine, ne quis de se cogitaret aliquid supra id, quod videt, aut audit à semetipso, dicit etiã illud: Non sum ego dignus, ut solvam eius

πύλας ἡπὸ τῶ σωτῆρος εἰρημῶα πρὸς τὰς φαρισαίους, τῶς ἀναρχοζαμμῶν εἰ τῶς διαγωγῆς τῶς τῶ πλῆθους τῶ τῶ παρ' ἰωάννη βαπτισαμῶν. τῶ θραύσει ἢ τῶ φαρισαίων ἢ δαμῶνιον ἔχειν λέγειν ἐν ἰωάννη καὶ ἐν βεελζεβὺλ, καὶ ἀρχαίον τῶ δαμῶνιον τὰς δυνάμεις φασκὴν τὸν ἰησοῦν πεποικῆται. ἀπεκρίνατο αὐτοῖς ὁ ἰωάννης λέγων. ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι. μέσος δὲ ὑμῶν, ἔσται ἐν ὑμῖν ὅς οὐ οἶδατε. αὐτὸς ἔστιν ὁ ὅπισθον μετ' ἐρχόμενος, ὃς ἔκ εἰμι ἐγὼ ἀξίος ἵνα λύσω αὐτῶ τὸν ἰμῶντα τῶ ὑποδήματός. ὃ μὲν κεκαίχων οἷεται ὅτι ἀποκρίναται ὁ ἰωάννης τῶς ἐκ τῶ φαρισαίων πικροφθῶν, ὃ πρὸς ὃ ἐκφῶν ἰππῶντων, ἀλλ' ὃ αὐτὸς ἐβόλητο ἐαυτὸν λαθῶντων ὅτι ἐκτῆρα τῶ ἀποκρίσει ἀμαθίας, εἶπε ἄλλο ἐρωτῶντων πρὸς ἄλλο ἀποκρίναται. ἔπει γὰρ καὶ τῶ τῶ τῶ πῶ οὐκ ἔστιν ὡς ἐν κριολογία ἀμῆτητα τυχεῖον. ἡμεῖς δὲ φαίμεν ὅτι ἀλλοτῶ πρὸς ἔπος ἔστιν ἢ ἀποκρίσει. πρὸς γὰρ τὸ. τί εἶμι βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστός; τί ἄλλο ἔστιν εἰπῶν, ἢ τὸ ἴδιον ἀποκρίσει βῶ πῶ σῶμα σωματικώτερον τυχεῖον; ἐγὼ γὰρ, φησὶν, βαπτίζω ἐν ὕδατι. καὶ τῶ τῶ πῶ πρὸς τὸ. τί ὄν βαπτίζεις; πρὸς ὃ δὲ πῶ, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστός, δολογῶν πρὸς τῶ ἀποκρίσει ἰσῶς χριστοῦ διηγήσει, ὅτι διώκειται ποσῶντων ἔχει, ὡς ἐν ἀποκρίσει. ἢ τῶ θεοῦ αὐτῶ, πρῶν πῶν ἢ ἀποκρίσει, πῶν ἢ καὶ ὅλα τῶ χῶμα σωματικῶν ἰσῶς, ὅσῶν διώκειται ἀπὸ τῶ. μέσος ὑμῶν ἔσται. ἢ ἐπει ὅσῶν οἱ ἀποκρίσει ἰσῶς χριστοῦ ἐπιθῶντων φαρισαίων πικρῶν πῶ. εἰ αὐτῶ ἰσῶν, ἀποκρίσει τῶ ἄλλο μόνον ἀποκρίσει αὐτῶ ἔστι, ἐμμελῶς ἐλέγξει τῶ πρὸς τῶ φαρισαίων ἀποκρίσει τῶ. πρὸς πῶς τῶ. μέσος ὑμῶν ἔσται. ὃν ἡμεῖς οὐκ οἶδατε. ἢ ἵνα μὴ πῶ ἀποκρίσει ἔπει ἔστι τὸν ἀποκρίσει καὶ δῶντων ἔπει πῶν ἀποκρίσει, ἢ καὶ ἔπει ὅλοι τὸν κόσμον, ἀπὸ τῶ ἐκ ἀποκρίσει τῶ, καὶ ἔπει τῶ γῆς ὁφῶντων, ἢ τῶ ἀποκρίσει σωματικῶν σωματικῶν τῶ. μέσος ὑμῶν ἔσται, ὃν ἡμεῖς οὐκ οἶδατε, τὸ ὅπισθον μετ' ἐρχόμενος, πῶν τῶ ἡμεῖς φαρισαίων ἰσῶς. ἢ καὶ πῶ ἀποκρίσει ἀποκρίσει σωματικῶν τῶ ἰσῶν φῶν, ἀμῆτητα ἰσῶν πῶν, μῶν ἀποκρίσει αὐτῶ ἔστι χριστός, ὅσῶν ἀποκρίσει τῶ χριστοῦ μετ' ἐρχόμενος ἀποκρίσει βῶ ἰσῶς, ἵνα μὴ πῶ εἰς αὐτὸν λαθῶντων ἀπὸ ὃ ἐλέγξει, ἢ ἀπὸ ὃς αὐτῶ, λέγει ὃ τῶ. ἢ ἔκ εἰμι ἐγὼ ἀξίος, ἵνα λύσω αὐτῶ τὸν ἰμῶντα τῶ ἢ